

Väljavõte Botnia lahe, Läänemere ning Skagerraki, Kattegati ja Sundi muudetud mereala ruumilise planeerimise ettepanekust

Espoo konsultatsioonidokument (asja nr. 03746-2022) Väljavõte muudetud mereala ruumilise planeerimise ettepanekust: Peatükid 2 ja 4

2023-09-14

Havs
och Vatten
myndigheten

Väljavõte mereala ruumilise planeerimise kavadest rahvusvaheliseks konsultatsiooniks

Rootsi Mere- ja veeamet konsulteerib ettepaneku üle, mis käsitleb Botnia lahe, Läänemere, Skagerraki, Kattegati ja Sundi muudetud mereala ruumilise planeerimise kavasid, koos sellega seotud mõju hindamisega.

Käesolev dokument kujutab endast väljavõtet muudetud merealade, kaasa arvatud Läänemere ruumilise planeerimise kavade ettepanekust. Sellega seotud mõjuhindangu kokkuvõte on eraldi dokument. Lühiversioon sisaldab peatükke 2 ja 4 dokumendist *Botnia lahe, Läänemere ning Skagerraki, Kattegati ja Sundi muudetud mereala ruumilise planeeringu ettepanek – konsultatsiooniversioon*. Dokumendis on esitatud ettepanekud mere kõige sobivamate kasutusalade kohta, kuidas käsitleda omavahel kokkusobimatuid otstarbeid ning kuidas me käsitleme riiklikke ja avalikke huve.

Täielikud dokumendid on kättesaadavad rootsi ja inglise keeles aadressil www.havochvatten.se ja havochvatten.se/en

Uusi energiatootmise piirkondi puudutav valitsuse tellimus

Rootsi Mere- ja veeamet on koostanud konsultatsiooniettepaneku valitsuselt saadud tellimuse raames, mis käsitleb uusi või muudetud energiatootmise piirkondi muudetud mereala ruumilises planeeringus. Tellimuse eesmärk on võimaldada täiendavalt 90 teravatt-tunni elektri tootmist merel lisaks praegustele mereala ruumilistele planeeringutele (M2022/00276). Üldine eesmärk on seega 120 teravatt-tundi. Energiatootmise alla peetakse silmas tuuleparke.

Vastavalt valitsuse tellimusele on ettepaneku põhirõhk avamere tuuleenergial. Avamere tuuleenergia planeerimise lähtepunktiks on olnud peamiselt uute või muudetud avamere tuuleparkide piirkondade alusmaterjal, mille on koostanud Rootsi energiaamet ja esitanud Rootsi valitsusele 2023. aasta märtsis.

Lisaks meie energiatootmise piirkondade ettepanekutele esitleme ka mitmeid alternatiivseid piirkondi. Need on plaanikaartidel erinevalt tähistatud. Konsultatsiooni käigus tuleks alternatiivseid piirkondi vaadelda kui võimalikke asendusi või täiendusi kavandatud piirkondadele. Soovime konsultatsiooni käigus saada kommentaare nii kavandatud piirkondade kui ka alternatiivsete piirkondade kohta.

Dialoog ja rahvusvahelised konsultatsioonid

Konsultatsioonid naaberriikidega toimuvad novembrist 2023 kuni veebruarini 2024. 2023. aasta sügisel toimuvad riiklikud konsultatsioonid Rootsi ametiasutuste, maakonnavalitsuste, omavalitsuste, tööstus- ja huviorganisatsioonide ning muude sidusrühmadega. See on esimene kahest ametlikust riikliku dialoogi etapist mereala ruumilise planeerimise protsessis.

Lõplik ettepanek mereala ruumilise planeerimise kohta tuleb esitada Rootsi valitsusele 2024. aasta detsembriks.

Sisu

Sisukord

Väljavõte mereala ruumilise planeerimise kavadest rahvusvaheliseks konsultatsiooniks	2
1. Mereala ruumilise planeerimise üldised suunised ja kaalutlused	5
1.1. Visioon ja eesmärgid	5
1.2. Sobivaima kasutuse ja eritähelepanu suunised	10
1.3. Üldised kaalutlused	14
2. Läänemeri: Suunised ja eritähelepanu	35
2.1. Läänemere põhjaosa ja Ahvenanrauma	39
2.2. Läänemere keskosa	46
2.3. Läänemere kaguosa	55
2.4. Läänemere lõunaosa	63
2.5. Läänemere edelaosa ja Sund	69

1. Mereala ruumilise planeerimise üldised suunised ja kaalutlused

1.1. Visioon ja eesmärgid

Visioon – meri 2050

Mereala ruumiline planeerimine on suunatud tulevikku ja peab aitama kujundada sellist tulevikku, milleni tahame jõuda. Mereala ruumilise planeerimise kavas on eesmärgiks seatud aasta 2040. Samas nimetatakse aastat 2050 kui visiooniaastat, et stimuleerida arutelu ja mõtteid planeerimise pikaajalise perspektiivi üle.

Mereala ruumiline planeerimine vaatab tulevikku, aastasse 2050, ja põhineb mere kasutuse visioonil eeldusel, et planeeringu eesmärgid saavad täidetud. Visioon kujutab endast nägemust sellest, mida mereala ruumiline planeerimine aitab saavutada.

2050. aastal toimub mere kasutamine konkurentsivõimelise, uuendusliku ja jätkusuutliku merendussektori kaudu. Merel on hea keskkonnaseisund ja rikkalik bioloogiline mitmekesisus. Säilitame ja arendame mere loodus- ja kultuurikeskkonda ning kasutame selle ökosüsteemiteenuseid. Merel on palju elamusväärtusi ja rekreatsioonivõimalusi. Meri pakub rõõmu ja kasu kõigile. Ettevõtlus ja haldamine teevad koostööd ning mereplaanid pakuvad terviklikku lähenemist, ettenägelikkust ja prognoositavust. Aastal 2050 elame Läänemere ja Põhjameri piirkonnas rahus ja vabaduses. Kliimamuutus on aeglustunud ja me oleme kohanenud muutuvate tingimustega.

Planeerimise eesmärgid

Mereala ruumilises planeerimises integreeritakse tööstuspoliitilised eesmärgid, sotsiaalsed eesmärgid ja keskkonnanäesmärgid. Mereala ruumilise planeerimise protsessi rakendamist toetavad kümme planeerimise eesmärki. Planeerimise eesmärgid põhinevad ühiskondlikel eesmärkidel, õigusaktidel, riiklikel strateegiatel ja muudel asjakohastel alusmaterjalidel (joonis 2.1-1). Siia on kaasatud nii ülemaailmsed kui riiklikud eesmärgid ja strateegiad, sealhulgas ÜRO ülemaailmsed säästva arengu eesmärgid ja ELi strateegiad, mis puudutavad merd ja merendusküsimusi, keskkonda, kliimat ja energeetikat. Riiklikul tasandil on näiteks arvesse võetud merekeskkonda ja erinevaid merega seotud tegevusi puudutavaid strateegiaid ja eesmäärke ning Rootsi keskkonnanäesmäärke.

Planeerimise eesmärgid määratleti esimese planeerimisvooru käigus, kuid neid on käesoleva, teise planeerimisvooru käigus mõnevõrra ajakohastatud. Planeerimise eesmärgid koosnevad üldeesmärgist, mida toetavad üheksa muud eesmärki. Need üheksa on jagatud kahte rühma, mis käsitlevad tingimuste loomist ja valmiduse loomist. *Tingimuste loomise* alla on rühmitatud selged ja ulatuslikud nõuded, mis puudutavad lähitulevikku, samas kui teemad, mis hinnaguliselt avaldavad merele mõju pikemas perspektiivis, on paigutatud *valmiduse loomise* alla. Valmidusega seonduvad eesmärgid annavad märku, et mereala planeerimisel tuleb arvestada tulevaste vajaduste ja tegevustega.

Üldised eesmärgid:

- Heale merekeskkonnale ja säästvale arengule kaasaaitamine.

Luua tingimused järgnevaks:

- Piirkondlik areng, rekreatsioon ja kultuuriväärtuste säilitamine
- Mere rohetaristu ja ökosüsteemiteenuste edendamine
- Jätkusuutlik mereliiklus
- Hea juurdepääsetavus
- Energia ülekandmine ja taastuvenergia tootmine meres
- Jätkusuutlik kutseline kalapüük
- Kaitse ja julgeolek.

Luua valmidus järgnevaks:

- Mineraalide kaevandamine ning süsinikdioksiidi sidumine ja ladustamine tulevikus
- Jätkusuutliku vesiviljeluse rajamine tulevikus.

Üldeesmärk: aidata kaasa heale merekeskkonnale ja säästvale arengule

Mereala ruumilise planeerimise kavadega nähakse ette üldised ruumilised tingimused arengu vajaduste ja säästva arengu eesmärkide täitmiseks, aidates samal ajal kaasa hea merekeskkonna saavutamisele ja säilitamisele.

Head merekeskkonda kirjeldatakse eelkõige riiklikus keskkonnakvaliteedi eesmärgis *tasakaalus meri ning elujõuline rannik ja saarestik* ja selle spetsifikatsioonides. Asjakohased on ka muud keskkonnakvaliteedi eesmärgid, nagu *rikkalik loomastik ja taimestik, eutrofeerumise puudumine ja mürgivaba keskkond*, mis samuti kajastavad seda, kuidas maismaalt ja õhust tulenevad keskkonnaprobleemid mõjutavad merd. Hea keskkonnaseisund vastavalt merekeskkonna määruale on üks spetsifikatsioonidest.

Säästev areng on seotud Rootsi merestrategiega ja ELi rohelise kokkuleppega, mis hõlmab näiteks säästva sinise majanduse arendamist.

Areng on säästev ehk jätkusuutlik, kui me suudame rahuldada oma praegused vajadused majanduslikus, keskkonnavalas ja sotsiaalses mõttes, tagades samal ajal tingimused tulevastele põlvkondadele nende vajaduste rahuldamiseks. Mereruumi planeerimise oluline lähtekoht on, et jätkusuutlik areng eeldab hästi toimivaid ökosüsteeme. Kooskõlas ökosüsteemil põhineva tervikliku lähenemisviisiga võetakse seetõttu arvesse ökosüsteemi funktsioone, lähtudes mitmest ajaperspektiivist, ning merele esitatavate nõuete otsesest, kaudsest ja kumulatiivsest mõjust.

Eesmärk: Luua tingimused piirkondlikuks arenguks, rekreatsiooniks ja kultuuriväärtuste säilitamiseks

Mereala ruumiline planeerimine peab tagama ruumilised tingimused jätkusuutlikuks arenguks, heaks elukvaliteediks, võrdõiguslikkuseks ja atraktiivseks keskkonnaks nii piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil. Erinevatel kohtadel ja piirkondadel on erinevad tingimused ja väljavaated regionaalseks

arenguks. Seepärast püütakse mereala ruumilise planeerimise abil luua head tingimused kohalikuks ja piirkondlikuks arenguks kogu rannikuala ulatuses.

Mereala ruumiline planeerimine aitab kaasa oluliste loodus- ja kultuuriväärtuste säilitamisele, võtab arvesse maastikku ning loob tingimused merega seotud tööstusharude ja rekreatsiooni ehk puhkemajanduse arendamiseks. Puhkemajandus, mis hõlmab ka välielu ja harrastuskalapüüki, on inimeste elukvaliteedi ja tervise seisukohalt väga oluline.

Kultuuriväärtused on olulised looduselamuste kogemise, inimeste identiteedi ja atraktiivse elu- ja töökeskkonna loomise seisukohalt. Tänapäeval sisaldab meri suhteliselt uurimata osa meie kultuuri- ja ajalooväärtustest. Suuremad teadmised mere kultuuriväärtustest aitavad kaasa nii kohalikule ja piirkondlikule identiteedile kui ka turismitööstusele. Kultuuriväärtustel on ka omaväärtus.

Ranniku ja avamere loodus- ja kultuuriväärtused on sageli eelduseks, et luua võimalusi ja arendada kutselist kalapüüki ja turismi rannikukogukondades. Ka muud merendustegevused, mis aitavad kaasa arengule ja jätkusuutlikule sinisele majandusele rannikualal, peavad saama soodsad tingimused, et aidata kaasa tööhõivele ja elukvaliteedile.

Eesmärk: Luua tingimused mere rohetaristu loomiseks ja ökosüsteemiteenuste edendamiseks

Mereala ruumilise planeerimise kavad peavad aitama kaasa headele ökosüsteemidele ja ökosüsteemiteenuste arendamisele. Need peavad toetama uute merekaitsealade loomist kooskõlas riiklike ja rahvusvaheliste eesmärkidega ning looma tingimused representatiivsuse, funktsionaalsuse ja ökoloogiliste seoste tugevdamiseks ja säilitamiseks. Mereala ruumiline planeerimine peab samuti aitama kaasa kaitsealuste liikide ja elupaikade soodsa kaitsestaatus säilitamisele. Soodne kaitsestaatus on mõiste, mida kasutatakse elupaigatüübi, elupaiga või konkreetse liigi pikaajaliseks eksisteerimiseks vajalike tingimuste kirjeldamiseks. Seda mõistet kasutatakse Euroopa Natura 2000 võrgustiku raames eriti väärtuslikuks tunnistatud elupaigatüüpide ja liikide puhul.

Mereala ruumilise planeerimise kavad peavad aitama kaasa mere rohetaristu tagamisele. Rohetaristu ehk roheline infrastruktuuri all mõistetakse ökoloogiliselt funktsionaalset elupaikade ja struktuuride, looduslike alade ja maastikuelementide võrgustikku, mida kavandatakse, kasutatakse ja majandatakse nii, et säilitatakse bioloogiline mitmekesisus ja edendatakse ühiskonnale olulisi ökosüsteemiteenuseid kogu maastikul. Rohetaristu on ökosüsteemiteenuste edendamise oluline tingimus. Planeerimine aitab kaasa ka merekeskkonna elupaikades olevate ja nende vaheliste leviku- ja rändeteede ning lindude lennuteede tagamisele. Mereala ruumilise planeerimise kavad peavad looma tingimused merekeskkonna teaduslikeks uuringuteks ja pikaajaliseks seireks.

Eesmärk: Luua tingimused jätkusuutlikuks mereliikluseks

Mereala ruumilise planeerimise kavad peavad looma tingimused ökoloogiliselt, sotsiaalselt ja majanduslikult jätkusuutlikuks mereliikluseks. See kehtib nii lähi- kui ka pikamaaliikluse kohta. Mereliiklusele antakse piisavalt arenguruumi, samas aitavad mereala ruumilise planeerimise kavad kaasa meresõiduohutuse suurendamisele, vähendades õnnetusi ja vähendades nafta või muude ainete lekkimise ning teiste häirivate mõjude ohtu. Merealade planeerimine loob tingimused tõhusate transpordimarsruutide jaoks, mille puhul on kütusekulu madal ja mereliikluse mõju keskkonnale võimalikult vähene, eriti ökoloogiliselt tundlikes piirkondades. Arvesse võetakse asjaolu, et Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (IMO) määratleb Läänemerd eriti tundliku merepiirkonnana.

Eesmärk: Luua tingimused hea ligipääsetavuse tagamiseks

Mereala ruumilise planeerimise kavade eesmärk on luua tingimused merepõhise transpordisektori ja muu taristu arendamiseks ning muuta meri kättesaadavaks laiemale üldsusele.

Hea ligipääsetavus meretranspordisüsteemis loob head tingimused transporditaristu kui terviku kooshoidmiseks, et näiteks hõlbustada kaubaveo ümberpaigutamist maanteelt ja raudteelt mereliiklusse. Tuleb luua valmisolek füüsilise taristu, näiteks tulevaste tunnelite või sildade arendamiseks.

Kalalaevadele peavad jätkuvalt olema tagatud head tingimused kalapüügiks vajalike merede ja sadamate kasutamiseks ning nendeni jõudmiseks.

Tuleb luua ruumilised tingimused mere kasutamiseks elektroonilise side taristu jaoks veealuste kaablite ja raadiosüsteemide näol. Samuti tuleb luua tingimused, mis võimaldavad inimestele juurdepääsu merele välielu veetmiseks ja rekreatsiooniks. See võib aidata kaasa nii rahvatervisele kui ka turismitööstuse arengule.

Eesmärk: Luua tingimused energia ülekandmiseks ja taastuenergia tootmiseks meres

Mereala ruumiline planeerimine toetab tööd Euroopa elektrivõrku integreerimiseks ja sellega ühinemiseks ning loob tingimused olemasolevatele, kavandavatele ja potentsiaalsetele merealustele kaablitele energia ülekandmiseks Rootsis ning Rootsi ja teiste riikide vahel. See kehtib ka gaasitorude ja avamere tuuleenergia ülekandmiseks mõeldud kaablitele.

Mereala ruumiline planeerimine aitab kaasa tingimuste loomisele Rootsi vajaduse rahuldamiseks fossiilsetest energiaallikatest vaba energia tootmiseks tulevikus. Seejuures toetab planeerimine Rootsi energiaeesmärke, luues tingimused avamere tuuleenergia tootmise laiendamiseks.

Tuleb olla valmis muud liiki taastuvatest energiaallikatest toodetud energia tootmiseks merel ning mereala ruumilise planeerimise kavaga luuakse tingimused uue tehnoloogia katsetamiseks selles valdkonnas.

Eesmärk: Luua tingimused jätkusuutlikuks kutseliseks kalapüügiks

Mereala ruumiline planeerimine peab aitama kaasa keskkonnasäästlikule, ressursitõhusale, uuenduslikule, konkurentsivõimelisele ja teadmispõhisele kalapüügile ökosüsteemipõhise majandamise raames, mis hõlmab nii kalade kui ka muude liikide jaoks oluliste elupaikadega arvestamist. Hästi hallatud kalavarud ja kalade elupaigad on jätkusuutliku ja konkurentsivõimelise kutselise kalapüügi eelduseks.

Eriti oluline on rannikualade planeerimise integreerimine, kus on olulised kalade elupaigad, nimelt kudemis- ja kasvupiirkonnad.

Eesmärk: Luua tingimused riigikaitsele ja julgeolekule

Mereala ruumiline planeerimine loob tingimused Rootsi riigi ja Rootsi huvide kaitsmiseks nii lühikeses kui ka pikas perspektiivis. Nii sõjalises kui ka tsiviilkaitses osalejatele luuakse tingimused vastavaks tegevuseks, sealhulgas õppuste läbiviimiseks erinevates tingimustes ja muude sõjalise kaitse jaoks oluliste tegevuste, näiteks signaalluure teostamiseks. Mereala planeerimine loob ka tingimused Rootsi strateegilise varustamise vajaduse rahuldamiseks nii rahu, kriisi kui ka sõja ajal.

Eesmärk: luua valmisolek võimalikuks mineraalide kaevandamiseks ja süsinikdioksiidi sidumiseks ja ladustamiseks tulevikus

Tuleb arvestada sellega, et tulevikus võib osutuda vajalikuks suurendada piiratud ressursside, näiteks liiva, kruusa ja muude mineraalide kaevandamist, ning süsinikdioksiidi ladustamist, et võidelda kliimamuutuste vastu. Nafta ja gaasi kaevandamine Rootsi merealal või majandusvööndis ei ole siiski aktuaalne.

Eesmärk: luua valmisolek jätkusuutliku vesiviljeluse loomiseks tulevikus

Mereala peab olema ruumiliselt ette valmistatud vesiviljeluse arendamiseks ja mere säästva tootmise potentsiaali kasutamiseks pindalatõhusal viisil.

Pidades silmas vesiviljeluse arengupotentsiaali ja suurenenud teadusuuringuid selles valdkonnas, võib vesiviljelus väljaspool rannikuvööndit muutuda oluliseks tulevikus, mis mahub mereala ruumilise planeerimise raamistikku 2040 ja visiooniaastasse 2050. Seetõttu tuleb mereala ruumilise planeerimise puhul arvestada, et vesiviljelus võib tulevikus muutuda ajakohaseks mereala ruumilise planeerimise piirkondades.

Joonis 1.1-1 Planeerimise eesmärgid ning mõned üldised eesmärgid ja tingimused, mis on olnud lähtepunktiks planeerimise eesmärkide sõnastamisel.

1.2. Sobivaima kasutuse ja eritähelepanu suunised

Plaanikirjeldus ja sellega seotud plaanikaardid annavad mere kasutamise suunised. Plaanikaartidel on näidatud geograafilised piirkonnad erinevate kasutusalaade ja eritähelepanuga. Käesolevas peatükis kirjeldatakse, kuidas plaanikaarte tuleb lugeda ning mida kasutusalaad ja eritähelepanu sisuliselt tähendavad.

Plaanikaartide esitlemine

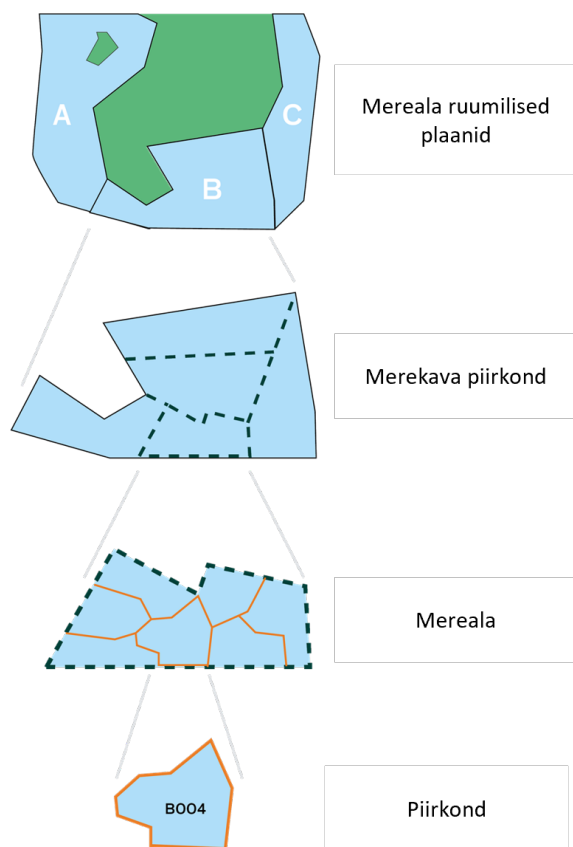
Plaanikaardil näidatud kasutusalaadid on peetud kõige sobivamateks ja neil on muude kasutusalaade ees eesõigus. Piirkonna muu kasutusala peab haldamisel, planeerimisel ja loataotluse menetlemisel kohanduma määratud kasutusalaade tingimuste ja vajadustega.

Paljudel juhtudel on ühes ja samas kohas kõige sobivamana määratud mitu kasutusala. Neil on sel juhul teiste kasutusalaade ees võrdne eesõigus. Kui on määratletud rohkem kui üks kasutusala, peetakse võimalikuks kooseksisteerimist. Kui üks mitmest kasutusalaast on uurimisala, näitavad tulevased menetlused või planeerimisvoorud, kas kooseksisteerimine on võimalik või mitte. Kooseksisteerimist võimalikuks peetavad kasutusalaadid võivad vajada teineteisega kohanemist.

Mereala ruumiline planeerimine hõlmab kõiki planeeringuala alasid – merd, merepinna kohal olevat ruumi, merepõhja ja aluspinnasekihte. Juhime tähelepanu, et kinnistutele jagatud vee ja üldkasutatava vee vahelist piiritlemist ei ole täielikult uuritud. Seetõttu võib planeeringualaade piiritlemine ranniku suunas tegelikkuses erineda mereala ruumilise planeerimise kaartidel näidatud piiritlemisest. Keskkonnaseadustiku 4. peatüki 10. paragrahvi kohaselt hõlmavad merealaanid Rootsi majandusvööndit ja alasid, mis ei kuulu Rootsi territoriaalmeres asuvatele kinnistutele väljaspool erilisi piiritlemisjooni, ühe meremiili ulatuses, mis on arvutatud lähtejoontest, mis on sätestatud Rootsi territoriaalvete ja merepiirkondade seaduses (2017:1272).

Plaanikaarte tuleb tõlgendada ligikaudses mõõtkavas 1:700 000 kuni 1:1 000 000. Planeeringu piirid ja tähistused kaartidel on üldised, lähtudes mereala strateegilisest tasandist. Planeeringuala kaartid (kaardid 1, 5 ja 11) on mõõtkavas 1:2 300 000 täismõõdus A4-l, mereala kaartid (kaardid 2–4, 6–10 ja 12–13) on mõõtkavas 1:1 000 000 täismõõdus A4-l.

Planeeringu selgemaks esitamiseks on iga mereala ruumilise planeerimise piirkond jagatud merealadeks. Kolm ruumiliselt planeeritud merepiirkonda koosnevad kümnest merealast. Merealadeks jaotamisel ei ole juriidilist tähendust.

FAKTIRUUT:

Suunised eesõiguse kohta

Kõige sobivamat kasutamist käsitlevates suunistes on määratud kasutusalade eelisjärjekord. Lisaks sellele osutavad suunised mõnes valdkonnas eritählepanu vajadusele. Mereala ruumilise planeerimise suunised ei kehtesta mingeid keelde ega siduvaid piiranguid.

Näidetena võib tuua laevade õiguse sõita sõltumata mereala ruumilise planeerimise kavast, nii kaua kui merenduseeskirjades ei ole piiranguid; võimaluse taotleda tegevusluba energiatootmiseks muudes kui mereala ruumilise planeerimise kavades määratletud piirkondades; loodus- ja kultuuriväärtustega arvestamise isegi siis, kui neid ei ole mereala ruumilise planeerimise kavades määratletud; ning kutselise kalapüügi, mis toimub mereala ruumilise planeerimise kavades määratletud ja ELi poolt reguleeritud piirkondadest ulatuslikumates piirkondades.

Figur 1.2-1 Merepiirkonnad jagatakse eri tüüpi aladeks.

Plaanikaardil näidatakse kasutusi erinevalt:

- Kasutusalad energiatootmine, energiatootmise uurimisala, riigikaitse, üldkasutus, kultuurikeskkond ja loodus on näidatud tähega ja piiritletud alasid moodustavate joontega. Igal alal on number, näiteks Ö200.
- Kasutusalad elektrienergia ülekandmine, rekreatsioon, liiva kaevandamine, liiva kaevandamise uurimisala, mereliiklus, mereliikluse uurimisala ja kutseline kalapüük on piiritletud oma geograafiliste tähistega. Need geograafilised tähised ulatuvad tavaliselt üle mitme nummerdatud ala. Järgnevalt kirjeldatakse kasutusalasid ja lähenemisviise, mis on olulised kasutusalade haldamisel, planeerimisel ja loataotluste hindamisel.

Kõige sobivam kasutusala

	<i>Elektrienergia ülekandmine</i> Säilitatakse elektrienergia jaotamise ja ülekandmise taristu tingimused. Taristu hooldamiseks ja teenindamiseks peavad olema head võimalused.
E	<i>Energiatootmine</i> Energiatootmise piirkond. Tuleb säilitada energiatootmise tingimused. Arvesse tuleb võtta elektrienergia jaotamise ja ülekandmise taristut, merepõhja ja merepõhja aluse stabiilsust võimaliku põhjaehituse korral ning laevade head ligipääsu ehitamise, käitamise ja hoolduse ajal.
E(utr)	<i>Energiatootmise uurimisala</i> Piirkond, millel on head tingimused energiatootmiseks ja mida on vaja täiendavalt uurida, kas energiatootmine on kõige sobivam kasutusala.
E	<i>Energiatootmine, alternatiivne</i> Alternatiivne piirkond, millel on hea potentsiaal energiatootmiseks. Konsultatsiooni käigus nähakse alternatiivset piirkonda alternatiivina või potentsiaalse täiendusena kavandatud aladele, mida tuleb kaaluda edasises planeerimisprotsessis.
E(utr)	<i>Energiatootmise uurimisala, alternatiivne</i> Alternatiivne piirkond, millel on hea potentsiaal energiatootmiseks, kus on vaja uurida, kas energiatootmine on kõige sobivam kasutusala. Konsultatsiooni käigus nähakse alternatiivset piirkonda alternatiivina või potentsiaalse täiendusena kavandatud aladele, mida tuleb kaaluda edasises planeerimisprotsessis.
F	<i>Riigikaitse</i> Kaitsetegevuse piirkond, mis hõlmab mereväe harjutusalasid ja mereala ruumilise planeerimise aladest väljaspool asuvate rajatiste mõjualasid. Kaitsetegevuse tingimused tuleb säilitada.
G	<i>Üldkasutus</i> Piirkond, kus ükski konkreetne kasutusala ei ole esmatähtis. Kus aga nõnda määratud, on esikohal elektri ülekande, rekreatsiooni, liiva kaevandamise, liiva kaevandamise

uurimisala, mereliikluse, mereliikluse uurimisala ja kutselise kalapüügi kasutusala, mis on piiritletud nende endi geograafiliste tähistega.

K

Kultuur

Kultuuri- või loodusloolise keskkonnaga piirkond. Säilitatakse kultuuri- või vastavalt loodusloolised väärtused.

N

Loodus

Loodusala. Piirkonnal on loodusväärtusi, mida tuleb säilitada ja arendada, et tagada bioloogiline mitmekesisus ja soodustada ökosüsteemiteenuseid.

Rekreatsioon

Rekreatsiooniala, sealhulgas välielu jaoks. Säilitatakse tingimused puhkamiseks ja hea ligipääsetavus üldsusele.

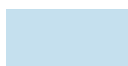
Liiva kaevandamine

Liiva kaevandamise piirkond. Säilitatakse liiva kaevandamise tingimused ja hea ligipääsetavus laevade jaoks seoses kaevandamisega.

Liiva kaevandamise uurimisala

Hea liiva kaevandamise potentsiaaliga ala, kus on vaja täiendavalt uurida, kas liiva kaevandamine on kõige sobivam kasutusala.

Mereliiklus

Mereliikluse jaoks eriti oluline piirkond. Säilitatakse mereliikluse tingimused ja võetakse arvesse liiklusohutus koos piisava manööverdamisruumiga.

Mereliikluse uurimisala

Piirkond, mida tuleb täiendavalt uurida, et teha kindlaks, kas mereliiklus on kõige sobivam kasutusala.

Kutseline kalapüük

Kutselise kalapüügi ala. Säilitatakse kutselise kalapüügi tingimused. Arvesse tuleb võtta kutselise kalapüügi laevade head juurdepääsu sadamatele ja püügipiirkondadele, mis vastavad vajadustele olenevalt hooajast ja aastast.

Mis puudutab torusid ja kaableid

Vajaduse korral võimaldatakse andme- ja telekommunikatsioonikaablite, elektriakaablite, torujuhtmete ja gaasijuhtmete paigaldamine, käitamine ja hooldus. See kehtib kogu merekava piirkonna kohta.

Eritähelepanu

f

Eritähelepanu totaalkaitse huvidele

Piirkonnas tuleb haldamisel, planeerimisel ja loataotluste hindamisel pöörata eritähelepanu totaalkaitse huvidele. Arvesse tuleb võtta energiatootmisest tuleneva kombineeritud, kumulatiivse mõju ohtu kaitsehuvidele. Gf või Nf tähisega alal viitab eritähelepanu lennutegevusest tulenevatele piirangutele kõrgete objektide puhul.

Eritähelepanu olulistele kultuurikeskkonna väärtustele

Piirkonnas tuleb haldamisel, planeerimisel ja loataotluse hindamisel pöörata erilist tähelepanu olulistele kultuurikeskkonna väärtustele.

Eritähelepanu hõlmab kultuurikeskkondi, mis asuvad peamiselt väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkondi. Eritähelepanu on seotud maastikupildiga ja mõju tuleb hinnata kohalikest tingimustest lähtuvalt. Mõjualad võivad olla suuremad kui mereala ruumilise planeerimise kavas määratletud alad.

n

Eritähelepanu olulistele looduskeskkonna väärtustele

Piirkonnas tuleb haldamisel, planeerimisel ja loataotluse hindamisel pöörata eritähelepanu olulistele looduskeskkonna väärtustele.

Mereala ruumilise planeerimise käigus kindlaks tehtud väärtused on loetletud merealade kaupa 3., 4. ja 5. osas.

1.3. Üldised kaalutlused

Kõige sobivama kasutusala hindamine ja eritähelepanu

Kasutusala

Mereala ruumilise planeerimise kavades määratakse kindlaks mere kasutusala eri geograafiliste piirkondade jaoks. Esitatud kasutusalasid peetakse kõige sobivamaks, arvestades piirkondade olemust, asukohta ja olemasolevaid vajadusi, ning lähtudes kavade üldisest eesmärgist. Mereala ruumilise planeerimise kavade kasutusala geograafilised piiritlemused põhinevad ühel kolmest järgmisest avaliku huvi tüübist:

- Riiklikud huvid vastavalt keskkonnaseadustiku 4. peatüki 8. paragrahvile, st Natura 2000 alad
- Keskkonnaseadustiku 3. peatüki kohased riikliku huvi nõuded
- Muud olulise tähtsusega avalikud huvid.

Eritähelepanu

Mereala ruumilise planeerimise kavades määratakse kindlaks piirkonnad, kus tuleb pöörata eritähelepanu totaalkaitse huvidele, olulistele kultuurikeskkonna väärtustele või olulistele loodusväärtustele. Eritähelepanu viitab väärtustele, mille säilitamine või tugevdamine on oluline mere järkusuutliku kasutuse seisukohast. Vajadus eritähelepanu järele on mereala ruumilise planeerimise protsessis tuvastatud kui täiendus kasutusalade määramisele.

Riiklikest huvidest

Riikliku huvi nõudega hõlmatud piirkonnad

Riikliku huvi nõudega hõlmatud piirkonnad on määratud ametiasutuste poolt ja neid reguleerivad keskkonnaseadustiku 3. peatüki vastavad keskkonnahaldamise sätted. Need on piirkonnad, mis on seotud nii erinevate looduskaitse huvidega kui ka sellised, mis on olulised kasutamiseks teatud konkreetset otstarbel. Riikliku huvi nõudega hõlmatud piirkonda tuleb kaitsta meetmete eest, mis võivad selle ala väärtust oluliselt kahjustada. Olulise kahju all peetakse silmas, et meede avaldab kõnealusele huvile kas püsivat negatiivset mõju või ajutiselt väga suurt negatiivset mõju.

Konkreetselt riikliku huvi nõudest ja olulise tähtsusega avalikust huvist ettepaneku protsessis

Ettepaneku protsessis on valitsuse tellimuse esimeses osas uute või muudetud merealade ruumilise planeerimise kohta esitatud energiatootmise piirkonnad (Rootsi energiaamet, 2023a) hinnanguliselt avaliku huvi seisukohast olulise tähtsusega, juhul kui neid juba eelnevalt ei ole määratletud riikliku huvi nõudega piirkondadeks. Rootsi energiaamet märgib aruandes, et amet kavatseb vaadata üle ja ajakohastada avamere tuuleenergia jaoks riiklikku huvi pakkuvad alad ning näeb alusmaterjali ja planeerimisdokumentides määratletud alasid alusena uute riikliku huviga alade määramiseks. See võib seega tähendada, et teatud alad, mis on hetkel tuuleenergia jaoks olulise tähtsusega avalikud huvid, muudetakse riiklikuks huviks enne mereala ruumilise planeerimise ettepanekute esitamist valitsusele.

Kavandatavas energiatootmise piirkonnas on tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avalik huvi eelisjärjekorras, võrreldes kattuva riikliku huvi nõudega, mis puudutab kutselist kalapüüki. Seda seetõttu, et seda peetakse piirkonna jaoks kõige sobivamaks kasutusalaks, lähtudes tervikust ja valitsuse tellimuse eesmärkidest. Ka viie alternatiivse piirkonna puhul on määratud, et tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avalikule huvile antakse eelisõigus võrreldes kutselise kalapüügiga.

Keskkonnaseadustiku 4. peatüki kohased riikliku huvi piirkonnad

Riikliku huvi piirkonnad on reguleeritud keskkonnaseadustiku 4. peatüki geograafiliselt seotud keskkonnahaldamise sätetega. Loodus- ja kultuurikaitse, turismi ja välielu seisukohalt eriti olulise väärtusega piirkonnad on nimetatud otse 4. peatükis. Need piirkonnad on tervikuna riikliku huviga alad. Natura 2000 alad on keskkonnaseadustiku 4. peatüki kohaselt samuti riikliku huviga. Tegevused või meetmed, mis võivad sellist loodusala oluliselt mõjutada, nõuavad eriloo menetlust.

Olulise tähtsusega avalikud huvid

Avalikud huvid on planeerimisel üldiselt maa- ja veehuvid, mis aitavad kaasa ühiskondlike eesmärkide saavutamisele majanduslikult, sotsiaalselt ja keskkonnavalaselt jätkusuutliku arengu eesmärgiga. Millised on *olulise tähtsusega* avalikud huvid, mis vastavalt mereala ruumilise planeerimise määrusele (2015:400) tuleb mereala ruumilise planeerimise protsessis esitada, kaalutakse riiklikul tasandil mereala ruumilise planeerimise protsessis. Üks järgmistest tingimustest peaks olema täidetud, et geograafilise piirkonna huvi saaks mereala ruumilise planeerimise raames hinnata olulise tähtsusega avalikuks huviks:

- On suure riikliku tähtsusega.
- On vajalik tähtsate ühiskondlike funktsioonide täitmiseks praegu või tulevikus.
- On vajalik suure ühiskondliku kasu saavutamiseks.
- On vajalik Rootsi rahvusvaheliste kohustuste täitmiseks.
- On vajalik riiklikult või rahvusvaheliselt oluliste struktuuride rakendamiseks või säilitamiseks.

Kui mõni nendest kriteeriumidest on täidetud, võib kohalik, piirkondlik, riiklik või rahvusvaheline küsimus olla olulise tähtsusega avalik huvi.

Elektrienergia ülekandmine

Vajadus

Riiklike ja Euroopa energia- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamise eelduseks on, et oleks olemas võimalused Rootsi ja Euroopa eri riikide elektrisüsteemide ulatuslikumaks omavaheliseks ühendamiseks. Läänemere- ja Põhjamere-äärsete riikide elektrivõrkude parem ühendamine loob paremad tingimused avamere tuuleparkide sotsiaalmajanduslikult tõhusaks rajamiseks.

Riikliku huvi nõude piirkonnad

Energiaülekande rajatised võivad keskkonnaseadustiku 3. peatüki 8. paragrahvi alusel olla riikliku huviga. Riikliku huvi nõude üle otsustab Rootsi energiaamet. Mereala ruumilise planeerimise piirkondades ei ole riikliku huvi nõudeid, mis puudutavad energia ülekandmist.

Olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad

Ülekandevõrgud ja piirkondlikud võrgud on olulise tähtsusega avaliku huvi objektid.

Elektrienergia ülekandmise kasutusala piirkonnad

Elektrienergia ülekandmiseks määratud alad põhinevad Rootsi olemasoleval ülekandevõrgul, millel on olulise tähtsusega avalik huvi mereala ruumilise planeerimise piirkondades. Kui piirkondades on kasutusala määratud elektrienergia ülekandmine, tähendab see suuniseid, mille kohaselt on see huvi nendes piirkondades planeerimise ja loataotluse hindamise suhtes eelistatud.

Elektrienergia tootmine

Vajadus

Rootsi valitsuse nn Tidö-koostöölepe kohaselt peaks Rootsi elektrienergia kasutamise planeerimisel lähtuma vajadusest vähemalt 300 teravatt-tunni järele aastas 2045. aastal, mis kujutab endast ligikaudu kahekordistunud elektrienergia vajadust võrreldes tänasega. Tootmine peab lähtuma energiatootmise eesmärgist, mis on 100 protsenti vaba fossiilsetest energiaallikatest. Kokkuleppes ei seata konkreetset tuuleenergia ehitamise üldist ega avamere tuuleenergia konkreetset eesmärki, kuid selles kirjeldatakse tuuleenergiat kui olulist elementi Rootsi eri energialiikide kombinatsioonis.

Mereala ruumilise planeerimise muudetud ettepanekute koostamise aluseks olevas valitsuse tellimuses on eesmärk, et mereala ruumilise planeerimise kavade abil oleks võimalik toota täiendavalt 90 teravatt-tundi aastas. Koos varasema planeerimisega tähendab see, et eesmärk on 120 teravatt-tundi.

Riikliku huvi nõudega piirkonnad

Rootsi energiaamet määrab keskkonnaseadustiku 3. peatüki 8. paragrahvi kohaselt riiklikku huvi pakkuvad piirkonnad energiatootmiseks, käesoleval juhul tuuleenergia tootmiseks. Mitmete alade puhul, kus esineb tuuleenergia tootmise seisukohast riikliku huvi nõue, näeb merepiirkondade ruumilise planeerimise kava ette muud kasutusala. Seda seetõttu, et kasutusalasid peetakse kokkusobimatuteks ja teisel kasutuslal on seepärast eesõigus.

Olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad

Lisaks riikliku huvi nõudega piirkondadele on koos Rootsi energiaameti ja teiste asutustega välja töötatud täiendavad energiatootmise piirkonnad (Rootsi energiaamet, 2023a). Neid piirkondi peetakse riikliku taastuvenergia tootmise jaoks olulise tähtsusega avaliku huvi piirkondadeks, mis aitavad kaasa energiaeesmärkide saavutamisele.

Piirkonnad on kindlaks määratud üldhinnangu alusel, mis otsustab, kas piirkonnas on olemas sobivad tingimused. Need tingimused on tuule kiirus, mere sügavus ja kaugus lähtejoonest. Kuna tehnoloogia

muutub kiiresti, on määratletud ka piirkonnad, mis ei ole küll aktuaalsed lähitulevikus, kuid mis võivad olla seda kaugemas tulevikus.

Mitme piirkonna puhul on määratud teine kasutusala. See on tingitud sellest, et kasutusalasid peetakse kokkusobimatuteks ja teisele kasutusale antakse eesõigus.

Energiatootmise kasutusala piirkonnad

Käesolevas planeerimisvoorus tähendavad energiatootmise kasutusala alad ainult tuuleenergia tootmist. Nende aluseks on riikliku huvi nõudega piirkonnad ja tuuleenergia jaoks olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad, mis on määratletud mereala ruumilise planeerimise protsessi käigus.

Uurimisaladena määratletud alad on piirkonnad, kus planeerimise või loataotluse hindamise käigus on vaja teostada täiendavat uurimist, et teha kindlaks, kas energiatootmise kasutusala on seal kõige sobivam. Näiteks võib olla tegemist sellega, et tuulepargi rajamiseks on vaja nn Natura 2000 luba või et on vaja üksikasjalikke analüüse, et hinnata, kas konkreetne rajatis sobib kokku mõne muu huviga.

Lisaks ettepanekutele energiatootmise piirkondadest esitame ka mitmeid alternatiivseid piirkondi. Kavandatud piirkonnad ja alternatiivsed piirkonnad on plaanikaartidel tähistatud erinevalt. Konsultatsiooni käigus tuleks alternatiivseid piirkondi vaadelda kui võimalikke asendusi, alternatiive või potentsiaalseid täiendusi ette pandud piirkondadele, mida edasises planeerimisprotsessis kaaluda. Valitsuse tellimuse eesmärkide saavutamiseks on meie arvates vajalik, et mitmed nüüd alternatiividena esitatud piirkonnad lisatakse lõplikku ettepanekusse.

Kui piirkondadele on määratud energiatootmise kasutusala, tähendab see suuniseid, et nimelt see huvi on nende alade planeerimisel ja loataotluste hindamisel esmatähtis. Tuuleenergia tootmise rajatiste luba võib taotleda ka piirkondadele, mida merealade ruumilise planeerimise ettepanekus ei ole määratud. Tuulepargi rajamine merel nõuab muu hulgas lube, mille taotlused vaatab läbi Rootsi maa- ja keskkonnakohus või valitsus.

Iga piirkonna piiritlemine kaardil põhineb üldisel mereala ruumilise planeerimise strateegilisel tasandil. Täpsem piiritlemine tuulepargi jaoks määratakse kindlaks loataotluse läbivaatlusel ja see võib erineda kavandatust piiritlemusest. Muuhulgas on vaja ohutuskaugusi laevaliikluse ja tuuleparkide vahel. Ohutuskauguse suurus sõltub marsruuti kasutatavast liiklusest, aga ka geograafilistest tingimustest. Iga konkreetse projekti puhul määratakse vajaliku vahemaa pikkus kindlaks tuulepargi loamenetluse käigus. Ohutuskaugus jääb väljapoole mereliikluse kasutusala piiritlemist. Planeerimisprotsessi käigus on antud üldine hinnang selle kohta, kas iga kavandatud energiatootmise piirkonna või alternatiivse piirkonna puhul on ohutuskaugus võimalik.

Riigikaitse

Vajadus

Rootsi totaalkaitse koosneb sõjalisest ja tsiviilotstarbelisest tegevusest. Kaitsejõud vajavad merel ja rannikualal asuvaid harjutusalasid, kus ei ole füüsilisi ega tehnilisi takistusi. Signaalluure jaoks on vaja kaitsemeetmeid, et tõrjuda muudest tegevustest tulenevaid häireid. Tsiviilkaitse vajab toimivat kaupade ja teenustega varustamist. Laevateed strateegilistesse sadamatesse tuleb hoida vabana ning tingimused elektriülekande ja sidepidamise merekaablitele tuleb säilitada.

Riikliku huvi nõudega piirkonnad

Sõjaliseks kaitseks on määratletud riiklikud huvid merel ja selle vahetus läheduses. Rootsi kaitsejõud määravad riikliku huviga sõjalised piirkonnad vastavalt keskkonnaseadustiku 3. peatüki 9. paragrahvile. Mereala ruumilise planeerimise alade raames on tegemist mereõppuste piirkondadega.

Mereala ruumilise planeerimise alade piires on olemas ka riikliku huvi nõudega piirkonnad, mis puudutavad sõjalist totaalkaitset ning mis on konfidentsiaalsed ja mille kohta ei ole esitatud geograafilist piiritlust ega funktsiooni.

Olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad

Mereala ruumilise planeerimise piirkondades asuvate kaitserajatiste mõjualasid väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkondi (totaalkaitse riikliku huvi nõue) käsitatakse kui olulise tähtsusega avaliku huvi piirkondi, kuna need on vajalikud kaitserajatiste funktsioonide jaoks.

Riigikaitse kasutusega piirkonnad

Riigikaitse kasutuseks määratud alad põhinevad mereala ruumilise planeerimise piirkondade (mereõppusalade) riikliku huvi nõudel ja väljaspool mereala ruumilise planeerimise alasid asuvatel riikliku huviga mõjualadel. Kui piirkonnas on määratud riigikaitse kasutusala, tähendab see suuniseid, et nimelt sel huvil on nende alade planeerimisel ja loataotluste hindamisel eesõigus.

Mereala ruumilise planeerimise piirkonnad, kus pööratakse eritähelepanu totaalkaitse huvidele

Piirkondades, kus on vaja pöörata eritähelepanu totaalkaitse huvidele, tuleb paiksete rajatistega seotud tegevuste puhul konsulteerida Rootsi kaitsejõududega selle üle, kuidas projekteerida rajatisi nii, et need ei kahjustaks riigikaitse huve.

Üldkasutus

Vajadus

Tulevikus on oodata, et tekivad uut tüüpi nõuded ning nõuded uutes geograafilistes piirkondades. Seetõttu on olemas vajadus hoida alles alad, kus selliste uute nõuete menetlemine võib osutuda asjakohaseks. Samal ajal võib selliseid nõudeid menetleda kõikjal mereala ruumilise planeerimise piirkonnas.

Merekavade üldkasutatavad piirkonnad

Üldkasutatavaks määratud piirkondadel on erineval määral kattuvust teiste kasutusalaadega, mis on piiritletud nendekohaste tähistega, milleks on näiteks elektri ülekandmine, rekreatsioon, liiva kaevandamine, liiva kaevandamise uurimisala, mereliiklus või kutseline kalapüük. Neil kasutusaladel on eesõigus seal, kus nõnda määratud.

Kultuur

Vajadus

Vastavalt riiklikele kultuurikeskkonna kaitse eesmärkidele peaks kultuurikeskkonnatöö muu hulgas edendama jätkusuutlikku ühiskonda, kus kultuurikeskkonda säilitatakse, kasutatakse ja arendatakse

mitmekesiselt, ning edendama terviklikku lähenemist maastikukorraldusele, mis tähendab, et kultuurikeskkonda kasutatakse ühiskondlikus arengus.

Riikliku huvi nõudega piirkonnad

Rootsi Riiklik Muinsuskaitseamet määratleb kultuuripärandi säilitamiseks riikliku huvi pakkuvad piirkonnad vastavalt keskkonnaseadustiku 3. peatüki 6. paragrahvile. Praegu ei ole mereala ruumilise planeerimise piirkondades välja toodud riikliku huvi nõudega alasid. Samas on aga mereala ruumilise planeerimise piirkondade kõrval või nende vahetus läheduses kultuuripärandi säilitamiseks riikliku huvi nõudega piirkondi.

Olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad

Maailmapärandi objekte peetakse kultuuri- või looduskeskkonna seisukohast olulisteks ja väärtuslikeks kogu inimkonna jaoks. Need on määratletud UNESCO maailmapärandi kaitse konventsiooni alusel. Botnia lahe mereala ruumilise planeerimise piirkonnas asub maailmapärand Kõrgrannik (rootsi k. *Höga kusten*).

Keskkonnaseadustiku 7. peatüki 9. paragrahvi kohaselt võib maakonnavalitsus või kohalik omavalitsus otsustada, et piirkonda kaitstakse ja hallatakse kultuuriväärtuslikuna. Eesmärk on võimaldada kultuuriväärtuslike maastike hooldamist ja säilitamist. Praegu ei ole mereala ruumilise planeerimise aladel ühtegi kultuurikaitseala.

Maastikupildi kaitse on kaitse, mis kehtestati looduskaitseaduse § 19 alusel selle enne 1. jaanuari 1975 kehtinud redaktsioonis. Selle kaitse eesmärk on kaitsta suuri alasid oluliste mõjude või muutuste eest. Maastikukaitsealadel kehtivad sellekohased seadusesätted seni, kuni need asendatakse teiste kaitsevormidega. Mereala ruumilise planeerimise aladel kehtib maastikupildi kaitse Öregrundi ja Östhammari lähedal paiknevas piirkonnas.

Rootsi Riiklik Muinsuskaitseamet on paika pannud kultuuriajalooliselt iseloomulikud tunnused ja on sellest lähtuvalt määratlenud kultuuriloolised väärtuskeskused (P. Nordström, 2003). Kultuurilooliste väärtuskeskustega alad on kantud mereala plaanidesse. Lisaks määratletud üldisele ohutuskaugusele on vaja analüüsida, kuidas kultuuriväärtusi võivad mõjutada kohalikud tingimused, nagu näiteks topograafia, ja alale planeeritav tegevus.

Eespool kirjeldatud piirkonnad on mereala ruumilise planeerimise protsessis olulise tähtsusega avaliku huvi all. Täiendav alusmaterjal, mis annab lisaandmeid oluliste kultuuriväärtuste kohta mereala ruumilise planeerimise piirkondades ja nende läheduses, võib tulevase planeerimise puhul olla aluseks olulise tähtsusega avalike huvide määratlemisel.

Kultuuri kasutusala piirkonnad

Kultuuriliseks kasutuseks määratud piirkonnad põhinevad hetkel maailmapärandi piirkondadel.

Kui piirkonnad on määratud kultuuriliseks kasutuseks, tähendab see suuniseid, et nimelt sel huvil on nendes piirkondades planeerimise ja lubade menetluse raames eesõigus. Olulisi kultuuriväärtusi esineb ka teistes piirkondades.

Piirkonnad, kus pööratakse eritähelepanu olulistele kultuuriväärtustele

Eritähelepanu all olevad piirkonnad, kus esinevad olulised kultuuriväärtused, on sisuliselt maastikukaitsealad ning alad, mille Rootsi Riiklik Muinsuskaitseamet on määranud kultuurilooliste väärtuskeskustena (P. Nordström, 2003).

Kui piirkonnad on määratletud oluliste kultuuriväärtustega aladeks, tähendab see, et just sellele huvile pööratakse haldamisel, planeerimisel ja loataotluse menetlusel eritähelepanu.

Loodus

Vajadus

Bioloogilist mitmekesisust tuleb säilitada. Merd ja selle ressursse peab kasutama jätkusuutlikult, nii praeguste kui ka tulevaste põlvkondade jaoks. Mõned merekeskkonnad vajavad teiste tegevustega võrreldes erilist kaitset. Need vajadused võivad õigustada kaitset või muid meetmeid haldamisel ja loataotluste menetlemisel, et tagada kahanev keskkonnamõju mere ökosüsteemiteenustele, nagu näiteks kalatootmisele.

Elujõuline merekeskkond tugevdab ja tagab juurdepääsu ökosüsteemiteenustele. Selle olulised eeldused on sidusad, representatiivsed ja ökoloogiliselt funktsionaalsed struktuurid. Samuti on vaja jätkusuutlikult hallata piirkondi, mis on mereökosüsteemide jaoks eriti olulised juhul, kui kliima muutub; jutt käib nn kliimapelgupaikadest.

Kliimapelgupaik on piirkond, mis võib vajada erilist kaitset, et säilitada olulisi taimi ja loomi, kui kliima muutudes nende levik väheneb. Need piirkonnad on sageli liigi suurema levila stabiilsemad osad, mis jäävad eeldatavasti alles siis, kui vee soolsus ja temperatuur muutuvad. Kliimapelgupaika peetakse oluliseks, et liik saaks merepiirkonnas edasi eksisteerida. Kliimapelgupaiku võib nimetada ka kliimakaitsealadeks. Loe lähemalt aruandest „Kliimapelgupaikade alusmaterjal mereala ruumilise planeerimise raames 2017“ (rootsi k. *Underlag för klimatrefugier i havsplaneringen 2017*) (Rootsi Mere- ja veeamet, 2017d).

Riikliku huvi ja riikliku huvi nõude piirkonnad

Mere loodusväärtusi mõjutavad kolm erinevat riiklikku huvi:

- Keskkonnaseadustiku 4. peatüki 8. paragrahvi kohased riiklikud huvid, st Natura 2000 alad, esitatakse maakonnavalitsuse ettepanekul. Seejärel kontrollib Rootsi keskkonnaamet valikut ja teeb alade kohta valitsusele ettepaneku. Seejärel otsustab valitsus teha Euroopa Komisjonile ettepaneku lisada need alad Natura 2000 võrgustikku. Natura 2000 alad on osa merealade kaitsest.
- Keskkonnaseadustiku 3. peatüki 6. paragrahvi kohane riiklik looduskaitsealine huvi määratakse Rootsi Mere- ja veeameti poolt.
- Kutselist kalapüüki puudutavad riiklikud huvid kudemis- ja kasvualade jaoks vastavalt keskkonnaseadustiku 3. peatüki 5. paragrahvile määratakse Rootsi Mere- ja veeameti poolt.

Olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad

Mereala ruumilise planeerimise protsessis ei peeta ainuüksi riiklikke huve ja riikliku huvi nõudeid piisavaks, et saavutada hea keskkonnaseisund, säilitada bioloogilist mitmekesisust, tugevdada ökosüsteemiteenuseid ning kaitsta olulisi alasid ja liike, kui kliima muutub. Seetõttu on mereala ruumilise planeerimise protsessis esile tõstetud või kindlaks määratud täiendavad olulise

loodusväärtusega alad, mida peetakse olulise tähtsusega avaliku huvi piirkondadeks. Need piirkonnad koosnevad osaliselt keskkonnaseadustiku 7. peatüki alusel juba kaitstavatest aladest ja osaliselt mereala ruumilise planeerimise protsessi raames määratletud aladest.

Mereala ruumilise planeerimise raames kindlaks tehtud olulise loodusväärtusega olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad põhinevad suurel hulgal Rootsi Mere- ja veeameti poolt kogutud või koostatud alusmaterjalil (Rootsi Mere- ja veeamet, 2019). Alusmaterjali ajakohastamine viidi läbi rannikualade maakonnavalitsuste poolt 2022. aasta sügisel. Alusmaterjalis on esitatud elupaigatüübid ja liigid, mis esinevad ja on representatiivsed vastavatel mereala ruumilise planeerimise aladel. Hindamine põhineb järgmistel kriteeriumidel:

- Piirkond on Läänemere piirkonna keskkonnakaitse konventsiooni (HELCOM) ja Kirde-Atlandi merekeskkonna kaitse konventsiooni (OSPAR) alusel merekaitseala (Marine Protected Area, MPA), kuid ei ole kaitstud Rootsi õigusaktidega.
- Piirkonnas esinevad mitme alusdokumendi kohaselt kinnitatud loodusväärtused või on seal suur vajadus eritähelepanu järele. Tegemist on loodusväärtuste kaardistamisega ja keskkonnamõjuga seotud dokumentidega. See hõlmab ka andmeid piirkondade kohta, mis on olulised liikide ja ökosüsteemide jaoks tulevikus muutuva kliima korral, nn kliimapelgupaigad.
- Piirkonnas on eraldi alusmaterjali põhjal kinnitatud loodusväärtused või vajadus eritähelepanu järele. Hindamise aluseks oleva alusmaterjali usaldusväärsus on kõrge.
- Piirkonnas on kinnitatud olulise originaalsusega loodusväärtused. Originaalsus tähendab, et tegemist on suhteliselt madala keskkonnamõjuga piirkondadega, mille ökoloogilised väärtused on samaaegselt olulised.

- Piirkond on planeerimisprotsessis eesmärgiga saada merekaitsealaks, näiteks Natura 2000 piirkonnaks, looduskaitsealaks või rahvuspargiks. Vastuvõetud kaitsealadele antakse kasutamismärgistus suur N.

Merekaitsealasid ja rahvusparke peetakse olulise tähtsusega avaliku huvi piirkondadeks. Need alad kuuluvad merealade kaitse alla koos Natura 2000 aladega. Natura 2000 merealade ja merekaitsealade tüüpi kavandatav kaitse on samuti olulise tähtsusega avalik huvi.

Teatud olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad ei ole hetkel hõlmatud piirkonnakaitsega. Mereala ruumilise planeerimise kava aitab välja tuua ja tugevdada võimalikke ökoloogilisi seoseid merekaitsealade ja olulise tähtsusega avaliku huviga alade vahel, viimaseid kindlaks määrates. Planeerimine tugevdab seega sidusa rohetaristu eeldusi ökosüsteemiteenuste säilitamise seisukohast oluliste piirkondade kaudu.

Looduskasutusega piirkonnad

Kui piirkonnad on määratud looduskasutuseks, annab see suuniseid, et nende alade planeerimisel ja loataotluse menetlemisel on sel huvi eesõigus. Kaitsmist vajavaid loodusväärtusi võib esineda ka muudes piirkondades.

Keskkonnaseirejaamad asuvad meres konkreetsetes kohtades. Tulenevalt mereala ruumilise planeeringu ulatusest ei ole nende asukohad mereala ruumilise planeeringu kavas esitatud. Siiski tuleks planeerimisel, majandamisel ja loataotluste menetlemisel neid jaamu arvesse võtta.

Piirkonnad, kus pööratakse eritähelepanu olulistele loodusväärtustele

Piirkonnad, mis on määratletud kui olulise loodusväärtusega alad, põhinevad tuvastatud olulise tähtsusega avalikul huvil. Olulise loodusväärtusega piirkondades võib esineda eriline vajadus tulevaste meetmete järele haldamisel, planeerimisel ja loataotluste menetlemisel, et tagada need ökosüsteemiteenused, mis on seotud piirkondade väärtuste, struktuuride ja tingimustega. Kõrgendatud tähelepanu väärivaid loodusväärtusi võib olla ka muudes piirkondades.

Rekreatsioon

Vajadus

Välielu puudutava poliitika üldine eesmärk on toetada inimeste võimalusi veeta aega looduses ja harrastada vaba aja veetmist lähtudes Rootsisis kehtivast igaüheõigusest. Kõigil inimestel peab olema võimalus kogeda loodust, heaolu, sotsiaalset kuuluvust ning parandada teadmisi loodusest ja keskkonnast. Välieluga seotud ettevõtluse arendamine võib muuta värskes õhus viibimise kättesaadavaks rohkematele inimestele.

Riikliku huvi nõudega piirkonnad

Rootsi Mere- ja veeamet määratleb vastavalt keskkonnaseadustiku 3. peatüki 6. paragrahvile merelise välielu riikliku huviga piirkonnad. Mereala ruumilise planeerimise piirkondades on määratletud vaid mõned sellised piirkonnad. Need on peamiselt seotud rannikualadega ja teatud avamere madalikega, st madalate aladega avameres.

Riikliku huviga piirkonnad

Rannikul ja merealal on vastavalt keskkonnaseadustiku 4. peatüki 2. paragrahvile riiklikud huvid aktiivse välielu jaoks. Mõnedel rannikuribadel on need piiritletud nii, et need asuvad mereala ruumilise planeerimise piirkonnas või ulatuvad sinna.

Olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad

Käesolevas planeerimisvoorus ei ole määratletud ühtegi olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonda. Tulevases planeeringus võivad olulise tähtsusega avaliku huvi kriteeriumidele vastavad huvid hõlmata näiteks tähtsaid läbipääsukohti lõbusõidulaevadele, atraktiivseid turismialasid ja omavalitsuste üldplaneeringus määratletud puhkealasid.

Rekreatsiooni kasutusala piirkonnad

Rekreatsiooni ehk puhkekasutusena määratletud piirkonnad põhinevad keskkonnaseadustiku 3. peatüki 6. paragrahvi kohastel välielu riikliku huvi nõuetel.

Kui alad on määratud puhkekasutuseks, tähendab see suuniseid, mille kohaselt nimelt sel huvil on nende alade planeerimisel ja loataotluste hindamisel eesõigus.

Liiva kaevandamine

Vajadus

Rootsi põhjavee kaitsmise ja hea kvaliteediga põhjavee keskkonnakvaliteedi eesmärgi saavutamise raames tuleb vähendada loodusliku kruusa kaevandamist maismaal. Looduslikust kruusast moodustuvad paljud looduslikud põhjavee ja joogivee reservuaarid ning sel on sageli suur looduslik ja kultuuriline väärtus. Et vähendada loodusliku kruusa kaevandamist, on kruusa peamine asendaja killustik. On olemas mitmeid kasutusalasid, nagu näiteks betooni peenfraktsioon, kus kruusa asendusmaterjali tootmine killustikust on tänapäeval kulukas või energiamahukas ning tekitab jääke. Nendes kasutusalades võib mereliiv ja -kruus asendada maismaalt pärit looduslikku kruusa.

Mereliiva ja -kruusa saab kasutada ka rannikuerosiooni vastu, mida esineb Lõuna-Rootsi rannikul. Asjaolu, et liiva kaevandatakse selle kasutuskoha lähedal, on soodne, kuna see vähendab kulusid ja pikkade vedude keskkonnamõju.

Riikliku huvi nõudega piirkonnad

Väärtuslikke maavarasid või materjale sisaldavaid maardlaid võib keskkonnaseadustiku 3. peatüki 7. paragrahvi alusel tunnistada riikliku huvi objektideks. Riikliku huvi nõudega maardlad määratleb Rootsi Geoloogiateenistus (SGU). Mereala ruumilise planeerimise aladel ei ole riikliku huvi nõudega liivaalasid.

Olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad

Rootsi Geoloogiateenistus on valitsuse tellimuse alusel määratlenud piirkonnad, kus on võimalusi keskkonnavalitsuse jätkusuutlikuks vajaliku kvaliteediga mereliiva ja -kruusa kaevandamiseks. Keskkonnasäästlikkust hinnatakse mitme aspekti alusel (Rootsi Geoloogiateenistus, 2017):

- Piirkond ei tohi asuda liiga lähedal rannikule, kuna see võib põhjustada muutusi setete dünaamikas, mis omakorda võib põhjustada ranniku erosiooni suurenemist.
- Vältida tuleb päikesele eksponeeritud madalate bioloogiliselt produktiivsete ja tundlike alade kasutamist.
- Bioloogilist mitmekesisust tuleb säilitada ning karjääris ja selle ümbruses asuvaid ökosüsteeme ei tohi mõjutada sellisel määral, et ökosüsteemiteenuste osutamise võime kaoks või väheneks pöördumatult.

Mereala ruumilise planeerimise protsessis peetakse määratletud alasid olulise tähtsusega avalikeks huvideks, kuna liiva kaevandamist meres peetakse oluliseks kliimaga kohanemise, keskkonnakvaliteedi eesmärkide saavutamise ja materjalidega varustamise seisukohalt.

Piirkonnad liiva kaevandamiseks

Liiva kaevandamise kasutusega alad põhinevad mereala ruumilise planeerimise protsessis tuvastatud olulise tähtsusega avalikku huvi pakkuvatel piirkondadel. Mereplaanides liiva kaevandamiseks sobivaks määratud alad vajavad täiendavat uurimist, millistes piirkonna osades on võimalik säästev kaevandamine. Lähtuda tuleb Rootsi Geoloogiateenistuse ja Rootsi Mere- ja veeameti koostatud alusmaterjalidest.

Kui piirkond on määratletud sobilikuks liiva kaevandamiseks, tähendab see suuniseid, et just sel huvil on nendes piirkondades planeerimisel ja loataotluste hindamisel eesõigus. Enne kaevandama asumist tuleb piirkondi hoolikalt uurida, sealhulgas füüsiliste, kultuurilooliste ja bioloogiliste aspektide osas. Samuti on vajalik olukorra pidev hindamine asjakohaste seireprogrammide abil.

Suurem osa mereala ruumilise planeerimise kavades liiva kaevandamiseks määratud aladest asub Lõuna-Rootsis, kus loodusliku kruusa tarbimine on suur, samas kui juurdepääs looduslikule kruusale maismaal on piiratud. Lõuna-Rootsis on oodata jätkuvalt ulatuslikke ehitusprogramme. Mereolud, suhteliselt madalad transpordikulud tarbimisaladele ja muude asendusmaterjalide suured kulud õigustavad liiva kaevandamist kasutusala osades merepiirkondades. Teine motivatsioon on vajadus liiva järele, et võidelda erosiooni vastu Lõuna-Rootsi rannikualadel.

Piirkonnad, mis on liiva kaevandamise uurimisalad

Piirkondades, kus liiva kaevandamine eeldatavasti nõuab keskkonnaseadustiku 7. peatüki 28a. paragrahvi alusel nn Natura 2000 luba, on ala märgitud liiva kaevandamise uurimisalana.

Mereliiklus

Vajadus

Transpordipoliitika üldine eesmärk on tagada kogu riigi kodanikele ja ettevõtetele sotsiaalmajanduslikult tõhus ja pikaajaline jätkusuutlik transporditeenus. Tõhus, jätkusuutlik ja suure läbilaskevõimega kaubavedu on valitsuse jaoks esmatähtis. Transpordisüsteemi riikliku kava 2022–2033 eesmärgid on muu hulgas edendada kaubavedude ümberpaigutamist maanteelt raudteele ja merele, vähendada transpordisektori keskkonnamõju ja luua tingimused lähituleviku transpordisüsteemi arendamiseks. Mereliiklus on väga oluline Rootsi toimiva kauba- ja teenusevarustuse jaoks, mis on oluline ka riigi totaalkaitse seisukohast.

Riikliku huvi nõudega piirkonnad

Rootsi Transpordiamet määratleb mereside jaoks riikliku huviga piirkonnad vastavalt keskkonnaseadustiku 3. peatüki 8. paragrahvile.

Olulise tähtsusega avaliku huvi piirkonnad

Mereteid, mis kujutavad endast eriti olulisi ühendusi Rootsi ja naaberriikide vahel, peetakse olulise tähtsusega avaliku huvi piirkondadeks.

Mereliikluse kasutusala piirkonnad

Mereliikluse kasutuseks määratud piirkonnad põhinevad mereliikluse jaoks riikliku huvi nõudega ja ruumilise planeerimise protsessis mereliikluse jaoks olulise tähtsusega avaliku huvi aladel. Mereliiklus toimub kõigis merepiirkondades, kuid erinevate tegurite tõttu toimub suur osa eriti rahvusvahelisest laevaliiklusest suuremate laevadega teatavates piiritletud koridorides. Need marsruudid on vaid soovituslikud. Rootsi jaoks väga oluline laevaliiklus võib seega toimuda ja ka toimub väljaspool mereala ruumilise planeerimise kavas mereliikluse kasutuseks määratud koridore.

Mereliiklus tervikuna vajab hästi toimimiseks oluliselt suuremat pindala kui plaanikaardil näidatud marsruudid.

Kui piirkonnad on määratud mereliikluse kasutuseks, tähendab see suuniseid, et just sel huvil on nendes piirkondades planeerimisel ja loataotluste menetlemisel eesõigus. Need piirkonnad esindavad marsruute, mis on kõige olulisemad tõhusa, ohutu ja kättesaadava meretranspordi säilitamiseks ja arendamiseks, kuid ei piira mingil juhul mereliiklust nendel marsruutidel. Asjaolu, et mereliiklus pääseb ligi ka teistele piirkondadele ja kasutab neid, on eelduseks, et mereala planeeringus määratletud marsruutidel võib olla nii piiratud geograafiline pindala. Laevadel on mereõiguse kohaselt õigus ohutule läbisõidule territoriaalmerel. Rahvusvahelist mereliiklust reguleerib peamiselt Rahvusvaheline Mereorganisatsioon (IMO).

Talviti valitsevad Botnia lahes erilised tingimused, muu hulgas paks ja ulatuslik merejää. See mõjutab tingimusi mereliikluse jaoks, mis ligipääsetavuse tagamiseks vajab suuri pindalasid. Seda tuleb tuuleparkide ja muude püsivate rajatiste ehitamisel merel arvesse võtta. Hetkel puuduvad põhjalikud teadmised selle kohta, kuidas avamere tuuleenergia mõjutab jää moodustumist, jäämurdmise tingimusi ja talvist mereliiklust. Seetõttu vajab see edasist uurimist.

Tuulepargi ja laevatee ehk faarvaatri vahel peab olema ohutuskaugus. Ohutuskauguse suurus sõltub marsruuti kasutavast liiklusest, aga ka geograafilistest tingimustest. Konkreetse projekti puhul vajaliku vahemaa suurus määratakse kindlaks tuulepargi loamenetluse käigus. Ohutuskaugus jääb väljapoole mereliikluse kasutusala piiritletust ja seda ei ole plaanikaardil märgitud. Merealade ruumilise planeeringu kava ei anna juhiseid ohutuskauguste kohta konkreetsetes asukohtades.

Mereliikluse uurimisala kasutusega piirkonnad

Kui piirkonnad on määratud mereliikluse uurimisalaks, tuleb täiendavalt uurida, kas mereliiklus on selle ala jaoks kõige sobivam kasutusala. Kui on määratud, et samal alal on rohkem kui üks kasutusala, on enne otsuse tegemist kõige sobivama kasutusala kohta vaja rohkem uurida asjaomaste kasutusalaade vajadusi kohapeal. Mereliikluse riikliku huvi nõue jääb kehtima ka siis, kui riikliku huvi nõude vastukaaluks on mereliikluse uurimisala. Mereliikluse uurimisala kasutusala on määratud ka siis, kui puuduvad piisavad andmed kasutuse täpse ulatuse piiritlemiseks.

Kutseline kalapüük

Vajadus

Kutseline kalapüük on meremajandussektor, mis on oluline toiduga varustamise ja toiduainete tootmise seisukohalt. Kutseline kalapüük loob ka töökohti maismaal sadamatööstuses ja töötlevas tööstuses, mis aitab kaasa elujõulistele saarekogukondadele ja nende võimalustele säilitada oma identiteet ja kultuurikeskkond. Ühiskonna jaoks on oluline jätkusuutliku ja kõrge toiteväärtusega toiduainete tootmise säilitamine. Meie lähipiirkonnast pärit kala on oluline panus meie toiduvarustusse. Need vajadused eeldavad, et meres saavutatakse ja säilitatakse hea keskkonnaseisund ning tagatakse need ökosüsteemiteenused, millest kalapüük sõltub. Kutseline kalapüük nõuab suhteliselt suuri alasid, sest erinevad püügimeetodid ja sihtliigid tähendavad erinevaid püügipiirkondi, mis muutuvad sõltuvalt aastajast, aastast aastasse ja aja jooksul.

Riikliku huvi nõudega piirkonnad

Rootsi Mere- ja veeamet määratleb vastavalt keskkonnaseadustiku 3. peatüki 5. paragrahvi kalapüügipiirkondi ja lossimissadamaid, mis on riikliku huviga piirkonnad kutselise kalapüügi jaoks.

Kutselise kalapüügi kasutusega piirkonnad

Kutselise kalapüügi kasutusala põhineb peamiselt riikliku huvi nõudel püügipiirkondade suhtes. Väike osa Skagerrakis asuvast piirkonnast põhineb kutselise kalapüügi olulise tähtsusega avalikul huvil.

Riikliku huvi nõue kudemis- ja kasvupiirkondadele kutselise kalapüügi jaoks kattuvad mereala ruumilise planeerimise kavades looduskasutusega aladega. Kalade elupaikade seisukohalt potentsiaalselt olulised piirkonnad väljaspool riikliku huviga alasid kuuluvad piirkondadesse, kus pööratakse eritählepanu suurtele loodusväärtustele.

Kutselise kalapüügi teostusviis ja kasutatavad püügivahendid võivad tulevikus muutuda, näiteks kalavarude muutumise või püügivahendite tehnilise arengu tõttu. Samuti võivad need muutuda konkreetse püügipiirkonna või püügimeetodi suhtes kehtestatud piirangute tõttu.

Kui piirkonnad on määratud kutseliseks kalapüügiks, annab see suuniseid, mille kohaselt just sel huvil on nendes piirkondades planeerimis- ja loataotluse menetlemise protsessis eesõigus. Kutselist kalapüüki teostatakse ka teistes piirkondades ja seetõttu on lubade menetlemise protsessis oluline otsida kalapüügi ajakohastatud teavet kõnealuses piirkonnas.

Andme- ja telekommunikatsioonikaablid

Andme- ja telekommunikatsioonikaablite jaoks puudub üldine valdkondlik planeering. Selliste kaablite paigaldamise asukohad tuleks kokku leppida varakult kaablite paigaldamise planeerimise käigus, et vähendada konflikte teiste nõuetega.

Süsihappegaasi geoloogiline ladustamine

Hinnangute kohaselt on Rootsis ja Rootsi majandusvööndis märkimisväärne süsinikdioksiidi ladustamisvõimsus (Rootsi Geoloogiateenistus, 2016b). Siiski on vaja rohkem andmeid ja teadmisi, enne kui mereala ruumilise planeerimise kavades saab esitada ettepanekuid ladustamiskiirkondade kohta.

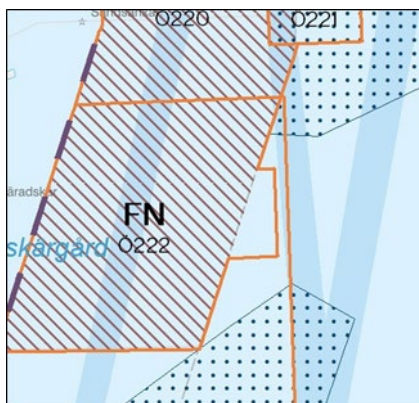
Vesiviljelus

Hetkel puudub planeerimisalal vesiviljeluse võimalike geograafiliste arenduskiirkondade terviklik riiklik kaardistus. Rootsi Põllumajandusameti ja Rootsi Mere- ja veeagentuuri tegevuskavas Rootsi vesiviljeluse arendamiseks 2021–2026 on ühe meetme eesmärk hõlbustada erinevate säästva vesiviljeluse vormide jaoks sobivate kiirkondade väljaselgitamist ja planeerimist (Rootsi Põllumajandusamet, 2021). Uued planeerimisandmed koos arendatud kasvatustehnoloogiaga võivad lõpuks aidata kaasa vesiviljeluse paremate planeerimistingimuste loomisele planeeringupiirkondades. Praeguses etapis loovad mereala ruumilise planeeringu kiirkonnad valmisolekut vesiviljeluseks, kuid ei määra konkreetselt piiritletud vesiviljeluseks mõeldud kiirkondi.

Suunised kooseksisteerimiseks

Mereala ruumilise planeerimise kavad peavad edendama erinevate tegevuste ja kasutusalade kooseksisteerimist. Asjaolu, et mereala ruumilise planeerimise kavades määratakse kindlaks kooseksisteerimine, loob paindlikkust ja julgustab tegevusi vastastikku kohanema ja arenema. Kooseksisteerimine võib kaasa tuua ka sünergiaefekte. Allpool esitatud kaalutluste eesmärk on anda juhiseid selle kohta, kuidas kooseksisteerimine võib toimida, ja selgitada, millisel moel mereala ruumilise planeerimise kavad on seotud erinevate määratletud kasutusalade kooseksisteerimisega. Need on rühmitatud kahte kategooriasse vastavalt sellele, kui palju kohanemist peetakse üldiselt vajalikuks samaaegseks eksisteerimiseks – mõningane kohanemine ja suurem kohanemine. Näiteks võib kooseksisteerimise toimimiseks olla vaja teatavaid tegevusi täiendavalt reguleerida või kehtestada loataotluse menetlemisega tegelevate asutuste poolt eritingimused. See võib hõlmata ka erieeskirju, mis võivad olla vajalikud mereala ruumilise planeerimise kavade eesmärgi saavutamiseks ja mille kohta valitsus teeb otsuse keskkonnaseadustiku 4. peatüki 10. paragrahvi teise lõigu alusel.

Ühe koha suhtes võidakse otsustada, et kasutusalade kooseksisteerimine on võimalik, samas kui teises kohas see võimalik ei ole. Samamoodi võib kooseksisteerimist pidada võimalikuks üldises perspektiivis, kuid mitte planeerimise ajalisel perspektiivis. Kui kasutusalade kooseksisteerimist ei peeta võimalikuks, seatakse üks huvi esikohale.

Joonis 1.3-1 Näide sellest, kuidas kooseksisteerimine võib plaanikaardil välja näha. Plaanikaardil on kooseksisteerimine näidatud kattuvate kasutusalaadega. Piirkonnas Ö222 eksisteerivad samaaegselt riigikaitse (F), looduse (N), rekreatsiooni (kaldjooned) ja mereliikluse (sinised jooned) kasutusalaad.

Kui kooseksisteerimine võib nõuda mõningast kohanemist

Riigikaitse ja mereliiklus

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratud riigikaitse ja mereliikluse kooseksisteerimine. Mereliiklus võib sageli toimuda piiranguteta mereväe õppuste piirkonnas. Kui riigikaitse õppused on käimas, võib olla vajalik mereväe harjutusala ajutiselt tühistada.

Riigikaitse ja kutseline kalapüük

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratud kaitse ja kutselise kalapüügi kooseksisteerimine. Riigikaitse piirkonnas võib kutselist kalapüüki sageli teostada piiranguteta. Kui riigikaitse õppused on käimas, võib olla vajalik mereväe harjutusala ajutiselt tühistada. Kaitseõppused võivad siiski mõjutada kutselise kalapüügi ressursse kalade suremuse ning kudemis- ja kasvualade mõjutamise kaudu.

Kultuur ja loodus

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratud kultuuri ja looduse kasutusalaade kooseksisteerimine. Kultuurikeskkonnad on sageli hästi integreeritud loodusesse. Looduskaitsealised jõupingutused, nagu mereprahi haldamine ja kaotsi läinud püügivahendite kõrvaldamine, võivad kahjustada muinsuskaitse väärtusega laevavrakke, kui neid sooritatakse hooletute meetoditega. Mõnel juhul võivad vrakid kujutada endast kultuuriväärtust, kuid samas avaldada negatiivset mõju keskkonnale.

Kultuur ja rekreatsioon

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratud kultuuri ja rekreatsiooni kooseksisteerimine. Kultuurikeskkonnad on sageli osa väärtustest, mis on rekreatsiooni aluseks või muudavad piirkonna külastajatele atraktiivseks. See aitab kaasa sünergiaefektidele, kuid suur külastajate arv võib avaldada kultuurikeskkonnale ka negatiivset mõju. Kultuuripärandi kättesaadavaks tegemine vee all, sealhulgas sukeldujatele, on väga väärtuslik. Kuid sukeldumine ja muud vabaõhutegevused, nagu sportlik kalapüük ja paadisõit, võivad siiski kaasa tuua veealuse kultuurikeskkonna hävitamise ohu.

Loodus ja rekreatsioon

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratud looduse ja rekreatsiooni kasutusalade koosseksisteerimine. Loodus on sageli osa väärtustest, mis on puhketegevuse aluseks või teevad piirkonna atraktiivseks külastajate jaoks. See aitab kaasa sünergiaefektidele, kuid suur külastatavus võib ka mõjutada loodusväärtusi. Looduskaunite kohtade kasutamine turismitegevuseks võib, nagu ka vabaajalaevade, vesijetide ja muude tegevuste müra, tuua kaasa konflikti looduskaitsete huvidega.

Rekreatsioon ja liiva kaevandamine

Liiva kaevandamisel võib olla negatiivne mõju loodusväärtustele. Samal ajal võib suurenenud liiklus liiva transportimisel avaldada negatiivset mõju rekreatsioonitingimustele. Liiva kaevandamine ja seega ka transport toimuvad aga üldiselt piiratud aja jooksul.

Rekreatsioon ja kutseline kalapüük

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratud rekreatsiooni ja kutselise kalapüügi koosseksisteerimine. Kutseline kalapüük on eksistentsi alus rannapüügiga tegelevatele kogukondadele, mis on ka atraktiivsed puhkealad. Harrastus- ja kutselise kalapüügi vahel võib olla huvide konflikte, kui mõlemad soovivad tegeleda püügiga samas kohas püügivahenditega, mis ei tööta üheskoos.

Liiva kaevandamine ja mereliiklus

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratud liiva kaevandamise ja mereliikluse koosseksisteerimine. Liiva kaevandamine võib põhjustada teatavat liiklust ja põhjustada takistusi mereliikluse ligipääsetavusele. Liiva kaevandamine toimub siiski väga piiratud ajavahemikel, mis tähendab, et mõju on piiratud.

Mereliiklus ja kutseline kalapüük

Kutseline kalapüük liikuvate püügivahenditega toimib sageli mereliikluse piirkondades mõningase kohandamisega, kuid seda võib mõnikord takistada intensiivne laevaliiklus või liikluse eraldamine.

Kui koosseksisteerimine võib nõuda suuremat kohanemist

Energiatootmine ja riigikaitse

Energiatootmise ja kaitsehuvide ühendamise on paljudes piirkondades keeruline, sest tuuleparkidel võib olla suur mõju Rootsi kaitsejõudude rajatistele ja tegevusele. Mõnes piirkonnas on võimalik ehitada energiarajatisi, kui pöörata eritähelepanu totaalkaitse huvidele. Kõigi energiapiirkondade (kavandatud või alternatiivsete) puhul on mereala ruumilise planeerimise kavades sätestatud, et riigi totaalkaitse huvidele pööratakse eritähelepanu.

Energiatootmine ja kultuur

Energia rajatistel võib olla negatiivne mõju kultuurikeskkonnale ja maastikule. Suuremahulised tuulepargid ranniku läheduses võivad mingis kohas domineerima hakata ja mõjutada seeläbi väärtusi, mis on seotud oluliste ajalooliste sündmustega ja mis on varem sellele kohale oma eripära andnud. Merepõhja rajatised, nagu vundamendid või kaablid, võivad avaldada negatiivset mõju

muinsusmälestistele. Ehitusetapis võib merepõhja mõjutav piirkond olla oluliselt suurem kui tegelik kasutuspiirkond. Vajalikuks võivad osutuda arheoloogilised uuringud.

Energiarajatiste kavandamisel võib negatiivset mõju piirata lokaliseerimis- ja kohandamismeetmetega. Keskkonnaseadustiku 4. peatüki 3. paragrahvi kohaselt ei ole riikliku huvi alla kuuluvates piirkondades luba eeldav tuuleenergia tootmine lubatud, välja arvatud Ölandil. Sellistes piirkondades ei ole mereala ruumilise planeerimise kavades energiatootmist ette nähtud.

Energiatootmine ja loodus

Energiatootmise kasutusala ei ole samaaegselt ette nähtud looduskasutusega piirkondades, kus loodusväärtused on nii suured ja sellist tüüpi, et valitseb suur ebakindlus, kas energiatootmise rajatise saab rajada ilma loodusväärtusi kahjustamata või nende säilitamist võimaldamata.

Kooseksisteerimise võimalikkuse hindamine toimub terviklikkuse vaatenurgast, mis võtab arvesse ka energiapiirkondade või muude naabruses kavandatavate tegevuste kombineeritud, kumulatiivset mõju pikaajalises perspektiivis. Hindamine viiakse läbi samamoodi kõigis looduskasutuse piirkondades. Kui hinnatakse sellise tegevuse loataotlust, millel võib olla oluline mõju Natura 2000 alale, tuleb hinnata, kas tegevus on kooskõlas keskkonnaseadustiku 7. peatüki paragrahvide 28b-29 sätetega. Loataotluse hindamine toimub üksikasjalikumal tasandil kui mereala ruumilise planeerimise üldhinnangud.

Energiatootmine avamere tuuleparkide näol võib kahjustada nii linde ja nahkhiiri kui ka põhjakeskkonda. Ehitusetapil esineb tavaliselt veealust müra, mis tuleneb vaiade paigaldamisest ja liiklusest ning võib kahjulikult mõjuda elusloodusele. Kasutusetapil esineb müra, mis võib mõjutada elusloodust. Rajatis ise võib olla takistuseks lindudele või nahkhiirtele. Demonteerimisfaasis esineb tavaliselt veealust müra sooritavate tööde ja liikluse tõttu, mis võib elusloodusele kahjulikult mõjuda. Merepõhjas paiknevad kaablid võivad kahjustada väärtuslikku looduskeskkonda ja elektromagnetvälju tekitavad elektrikaablid võivad erineval määral mõjutada mereorganisme. Samal ajal võivad tuuleturbiinid moodustada kunstlikke veealuseid kaljusid, mis loovad kaladele kaitstud toitumisalasid.

Energiatootmine ja rekreatsioon

Energiapiirkonnad võivad vähendada ligipääsetavust puhkevõimalustele, eriti rannikuga külgnevates piirkondades. Samal ajal võivad energiarajatised olla vaatamisväärsused ja turismisihthkohad.

Energiatootmine ja liiva kaevandamine

Energiatootmine tuuleturbiinidega vajab stabiilset pinnast vundamendiks. Liiva kaevandamise puhul imetakse või kaevatakse liiv põhjast välja, muutes selle stabiilsust.

Energiatootmine ja mereliiklus

Mereala ruumilise planeerimise kavades ei nähta tavaliselt ette energiatootmist ja mereliiklust samas piirkonnas. See, kumba huvi eelistatakse, sõltub sellest, millist kasutusala peetakse konkreetses asukohas kõige sobivamaks ja kas olemasolevaid vajadusi on võimalik rahuldada ka mujal. Mitmes kohas peetakse mereliikluse juurdepääsu võimalikuks naaberpiirkondades.

Paljudel juhtudel on võimalik kohendada tuuleparkide projekteerimist nii, et see ei mõjuta negatiivselt laevaliikluse liigipääsetavust. Siiski ei saa laevaliiklus tavaliselt läbida sellist ala, kus on püsirajatised,

nagu tuulepark, kui ala on väike või kui turbiinid on paigutatud tihedalt. Merekaablid võivad mõjutada avariipeatusi ja seega sattuda mereliiklusega konflikti, eriti tiheda liiklusega laevateedel. Samuti on vaja rohkem teavet avamere tuuleturbiinide mõju kohta jää moodustumisele ning jäämurdmise ja talvise laevaliikluse tingimustele Botnia lahes.

Energiatootmine ja kutseline kalapüük

Avamere tuuleenergia raskendab piirkonnas navigatsiooni ja kutselist kalapüüki. Tuulepargi paigaldamine raskendab erineval määral nii aktiivsete kui ka passiivsete püügivahendite kasutamist. Tuulepargi konstruktsiooni või püügivahendite kohandamine võib mõjutada kooseksisteerimise võimalusi. Rahvusvahelised näited on osutanud, et kalapüük on vähenenud isegi kohandatud tuuleparkide piires (Rootsi Mere- ja veeamet, 2023c).

Riigikaitse ja kultuur

Mereala ruumilise planeerimise kavades on tavaliselt määratletud riigikaitse ja kultuuri kooseksisteerimine. Merel võib kaitsetegevusega kaasneda negatiivse mõju oht merepõhja kultuurimälestistele ja kultuurmaastikele. Samal ajal võivad kaitserajatised olla osa ranniku kultuuriloopärandist.

Riigikaitse ja loodus

Mereala ruumilise planeerimise kavades on tavaliselt määratletud riigikaitse ja looduse kooseksisteerimine. Juhul, kui kooseksisteerimist ei peeta sobivaks, antakse ühele huvile eesõigus. Kui tegemist on Natura 2000 alaga, kohaldatakse keskkonnaseadustiku eeskirju tegevuse kohta Natura 2000 aladel. Totaalkaitse huvidele antakse eesõigus vastavalt keskkonnaseadustiku 3. peatükile juhul, kui loodusväärtustel on olulise tähtsusega avalik huvi või riikliku huvi nõue. Kaitsetegevus võib hõlmata liiklust, müra, lõhkamisi ja muid tegevusi, mis võivad avaldada negatiivset mõju loodusväärtustele. Sõjaline merendustegevus võib vajada kohandamist nii, et loodusväärtuste kahjustamine oleks minimaalne. Seda saab teha näiteks nõnda, et Rootsi kaitsejõud kavandavad oma harjutustegevust piirkonnas nii, et mõju loodusväärtustele oleks minimaalne – mida relvajõud kavandavad juba praegu.

Riigikaitse ja rekreatsioon

Mereala ruumilise planeerimise kavas on määratud riigikaitse ja rekreatsiooni kooseksisteerimine. Kaitsetegevus võib hõlmata müra, liiklust, lõhkamisi ja muid tegevusi, mis võivad avaldada negatiivset mõju rekreatsioonitegevusele, sealhulgas välielu veetmisele. Paljudel juhtudel saab neid tegevusi üksteisega kohandada.

Riigikaitse ja liiva tootmine

Mereala ruumilise planeerimise kavas ei määratleta riigikaitse ja liiva kaevandamise kooseksisteerimist. Vastavalt keskkonnaseadustiku 3. peatükile on totaalkaitse huvid esikohal. Kaitsetegevus, millega kaasneb näiteks laskemoonajääke, võib tähendada, et liiv ei sobi kaevandamiseks.

Kultuur ja liiva kaevandamine

Liiva kaevandamisega kaasnev merepõhja muutmine võib kahjustada kultuuriväärtusi. Arheoloogiline uuring võib olla vajalik.

Kultuur ja mereliiklus

Mereala ruumilise planeerimise kavades määratletakse kultuuri ja mereliikluse kooseksisteerimine. Mereliiklus on loonud paljud tänased kultuurikeskkonnad, samuti kultuuripärandeid vrakkide kujul. Intensiivselt kasutatavad laevateed ja faarvaatrid võivad põhjustada heitkoguseid, muutusi maastikus ja süvendustöid, millel on negatiivne mõju kultuuriväärtustele. Mereliiklus võib põhjustada erosiooni, mis paljastab, lihvib ja kannab ära kultuurimälestiste paljastatud osad. Mereliiklus võib põhjustada ka madalikel paiknevate mälestiste kahjustamist ankrute või laevakerede poolt.

Kultuur ja kutseline kalapüük

Paljudel juhtudel on kutseline kalapüük majandusharu, mis on aidanud kaasa väärtusliku kultuurikeskkonna, näiteks kultuuripärandi osaks olevate kalurikogukondade loomisele. Kalapüük aktiivsete püügivahenditega, nagu traalimine, võib avaldada negatiivset mõju merepõhja kultuurimälestistele.

Loodus ja liiva kaevandamine

Mereala ruumilise planeerimise kavas on määratletud looduse ja liiva kaevandamise kooseksisteerimine juhtudel, kui hinnangu kohaselt võib selline kooseksisteerimine võimalik olla. Tegevuse, millel võib olla oluline mõju Natura 2000 alale, loataotluse menetlemisel hinnatakse, kas tegevus on kooskõlas keskkonnaseadustiku 7. peatüki §-de 28b-29 sätetega. Loataotluse hindamine toimub üksikasjalikumal tasandil kui mereala ruumilise planeerimise üldhinnangud. Liiva kaevandamine võib mõjutada piirkonnas olemasolevaid loodusväärtusi, eriti kui need on koondunud põhjakeskkonda. Mõju võivad piirata asjaolud, et kaevandamine on kohalik, toimub lühikese aja jooksul ja suhteliselt õrnatoimeliste tehnoloogiatega.

Loodus ja mereliiklus

Mereala ruumilise planeerimise kavades on tavaliselt määratletud looduse ja mereliikluse kooseksisteerimine. Mereliiklus võib põhjustada loodusele survet veealuse müra, süvendustööde, erosiooni ja naftalekete näol. Samal ajal võib mereliiklus olla optimeerimise korral kliimatõhus transpordivõimalus võrreldes teiste transpordivahenditega.

Loodus ja kutseline kalapüük

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratletud looduse ja kutselise kalapüügi kooseksisteerimine. Kalapüük võib avaldada suurt mõju mere ökosüsteemidele, peamiselt püütavatele liikidele, kuid ka teistele liikidele ja elupaikadele, mida võib olla vajalik kaitsta. Kutselisel kalapüügil, mida teostatakse aktiivsete püügivahenditega, näiteks põhjatraalidega, või mis hõlmab kaitsealuste ja ohustatud liikide kaaspüüki, võib olla negatiivne mõju loodusväärtustele. Mõnel juhul ei avalda kutseline kalapüük mingit mõju ja sageli on võimalik kohandada püügimeetodeid nii, et mõju loodusväärtustele on piiratud. Püügimeetodite kohandamine on tavaline meede kalanduse haldamise regulatiivses töös, kuid on ka palju muid võimalusi kutselise kalapüügi kohandamiseks looduskaitse vajadustega. Mõnel juhul ei ole kalapüük lubatud.

Rekreatsioon ja mereliiklus

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratletud rekreatsiooni ja mereliikluse kooseksisteerimine. Paljudel juhtudel on mereliiklus majandusharu, mis on aidanud kaasa atraktiivse keskkonna loomisele. Mereliiklus võib aidata kaasa ka hea ligipääsetavusega. Siiski võivad

intensiivse liiklusega laevateed põhjustada häiringuid, näiteks müra ja heiteid, või kujutada endast takistusi näiteks harrastuskalapüügile ja väikelaevade liikumisele.

Liiva kaevandamine ja kutseline kalapüük

Mereala ruumilise planeerimise kavades on määratletud liiva kaevandamise ja kutselise kalapüügi kooseksisteerimine. Liiva kaevandamine mõjutab põhjakeskkonda, mis omakorda võib mõjutada kalade elupaiku ja seega ka kutselise kalapüügi kalavarusid. Mõju on tavaliselt siiski kohalik ja ajaliselt piiratud, mis mõnel juhul võib anda võimaluse kohanemiseks, näiteks vältides ajavahemikke, mil piirkond on kalade jaoks oluline, näiteks kudemise ajal.

Kooseksisteerimine läbi eritähelepanu

Mereala ruumilise planeerimise kavades ei täpsustata, millised meetmed võivad olla vajalikud, et pöörata eritähelepanu mingis konkreetsetes piirkonnas. Vajaduse korral võib valitsus või teised asutused täpsustada asjakohaseid meetmeid loataotluse hindamise või muu haldustöö käigus.

Eritähelepanu totaalkaitse huvidele

Eritähelepanu totaalkaitse huvidele võib muu hulgas tähendada seda, et tuulepargi asukoht ja projekteerimine tuleb kohandada kaitsehuvidega. See kehtib ka muud tüüpi püsirajatiste ja muude kasutusalade kohta. Eriline arvestamine totaalkaitse huvidega võib tähendada ka seda, et kohandamine peab toimuma siis, kui mitu energiapiirkonda koos võivad mõjutada totaalkaitset. Seetõttu tuleb arvesse võtta kombineeritud kumulatiivse mõju ohtu kaitsehuvidele. See tähendab, et ühe energiapiirkonna arendamine võib mõjutada võimalust kasutada teist ala, mis on kavas määratud E energiatootmiseks või E(utr) energiatootmise uuringualaks.

Eritähelepanu olulistele kultuurikeskkonna väärtustele

Mõju hindamine kultuurikeskkonnale peab toimuma eri projektide puhul varases etapis ja üldises perspektiivis, lähtudes kohalikest tingimustest. Kultuurikeskkonnad, mida võivad mõjutada muutunud maastikupilt, asuvad peamiselt väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkondi. Arvesse tuleb võtta maa ja mere vahelist seost. Meres asuvaid rajatise ja tegevusi võib olla vaja kohandada projekteerimisel või lokaliseerimisel nii, et kultuurikeskkonna väärtused säiliks.

Eritähelepanu olulistele loodusväärtustele

Eritähelepanu olulistele loodusväärtustele võib tähendada, et tegevused plaanitakse sellistesse kohtadesse ja ajavahemikesse, mis vähendavad loodusväärtuste otsest, kaudset või kumulatiivset kahjustamist. See võib hõlmata näiteks järgmist:

- et Rootsi kaitsejõud konsulteerivad oma tegevuse planeerimisel kohalike omavalitsuste ja maakonnavalitsustega kohalike tingimuste osas ning kohandavad õppusi ja tegevusi vastavalt asukohale ja ajaperioodile nii, et olulisi loodusväärtusi ei kahjustata
- energiatootmise rajatiste projekteerimine ja tehnoloogia kohandamine või ehitustööde ja käitamise kohandamine konkreetsete ajavahemikega
- merealade kaitse kehtestamine või laiendamine
- kalapüügi reguleerimine piirkondade, püügivahendite või püügiaegade osas
- mereliikluse kiiruse, maksimaalse süvise või ajastuse kohandamine.

2. Läänemeri: Suunised ja eritähelepanu

Üldiselt mereala ruumilise planeerimise piirkonnast

Käesolev peatükk sisaldab kokkuvõtet mereala ruumilise planeerimise põhijoontest. Samuti esitatakse mereala ruumilise planeerimise piirkonna merealade kasutamise suunised ja eritähelepanu vajavad alad.

Plaanikaarti tuleb tõlgendada ligikaudses mõõtkavas 1:700 000 kuni 1:1 000 000. Kaardil olevad piirid ja tähised lähtuvad ligikaudselt mereala ruumilise planeeringu strateegilisest tasandist.

Andme- ja telekommunikatsioonikaablite, elektrikaablite, torujuhtmete ja gaasijuhtmete paigaldamine, käitamine ja hooldamine peab olema võimaldatud seal, kus see on asjakohane. See kehtib kogu planeeringuala kohta.

Läänemeres on viis mereala:

- Läänemere põhjaosa ja Ahvenanrauma
- Läänemere keskosa
- Läänemere kaguosa
- Läänemere lõunaosa
- Läänemere edelaosa ja Sund

Taastuvenergia tootmine

Mereala ruumilise planeeringu kavad aitavad kaasa ühiskondliku eesmärgi saavutamisele, milleks on 100% fossiilsetest energiaallikatest vaba elektritootmine aastaks 2040. Läänemere tuuleenergia tootmise tingimused on eri merepiirkondades erinevad. Ühine on kõigile piirkondadele see, et avamere tuuleenergia tehnilised võimalused on tuule kiiruse ja sügavuse poolest head. Mereliiklus on kogu Läänemeres intensiivne. Riigi totaalkaitse sõjaline osa kasutab suuri alasid, nii avatud kui ka kinniseid. Maismaa lähedal on palju väärtuslikke kultuurikeskkondi ja piirkondi aktiivseks vabaõhueluks. Läänemere edela-, lõuna-, kagu- ja keskosas on suured loodusväärtused, sealhulgas linnud, imetajad ja väärtuslik põhjakeskkond.

Planeerimise lähtepunktiks on olnud ajakohastatud andmed uute või muudetud energiatootmise piirkondade kohta mereala ruumilise planeeringu kavades (Rootsi Energiaamet, 2023a). Energiatootmisalade planeerimine põhineb üldisel hinnangul, kuidas mereala ruumilise planeeringu kavad kõige paremini saavad kaasa aidata energiaeesmärkide saavutamisele. Energiatootmise piirkondi kavandatakse nii avamerel kui ka rannikualadel. Mõnda kavandatavat ala mõjutavad Natura 2000 õigusaktid, mis tähendab, et tuuleenergia tootmist võib seal lubada ainult juhul, kui see ei ohusta või häiri kaitsealuseid elupaiku või liike. Kõiki kavandatud energiatootmise piirkondi ja alternatiivseid piirkondi Läänemeres, välja arvatud kahte, peetakse uurimisaladeks. Läänemeres põhineb see ebakindlusel seoses tuuleparkide mõjuga kaitsehuvidele ja ebakindlusel seoses suuremahulise tuuleenergia tootmise kumulatiivse mõjuga, sealhulgas loodusväärtustele ja elektritootmise ühendamise võimalustele riigi elektrivõrguga.

Energiatootmise arendamisel tuleb eritähelepanu pöörata riigi totaalkaitse huvidele. Need paljud energiatootmise piirkonnad, mida mereala ruumilise planeeringu kavad Läänemeres määratlevad, võivad avaldada kumulatiivset mõju totaalkaitsehuvidele. Selle riskiga tuleb arvestada, mis võib kaasa tuua piiranguid energiatootmise arendamise ulatusele, kas ühiselt või üksikutes piirkondades. Kõik ettepanekud energiatootmise piirkondade ja alternatiivsete energiatootmise piirkondade kohta näevad seetõttu ette, et eritähelepanu tuleb pöörata riigi totaalkaitse huvidele. Teatud piirkondade puhul pööratakse eritähelepanu ka suurtele loodusväärtustele.

Kasutusvaldade vaheline konkurents

Mereala ruumilise planeerimise piirkonnas on suured loodusväärtused, mis mõjutava tuuleparkide rajamist ja liiva kaevandamist tulevikus. Neid tegevusi peetakse võimalikuks, kuid mitmel juhul kaasnevad Natura 2000 õigusaktidest lähtumise nõuded.

Rootsi totaalkaitsele on ulatuslikud huvid mereala ruumilise planeerimise piirkonnas, sealhulgas mereõppusalade näol. Seega on riigikaitse ja tuuleenergia tootmise koosseksisteerimise võimalused väiksemad kui muudel merealadel.

Gotlandist lõuna pool toimuva laevaliikluse käigus esinevad naftareostused mõjutavad negatiivselt rannikulindude populatsiooni. Laevaliiklus võib müra kaudu mõjutada ka pringleid. Üks võimalus mõju vähendamiseks võib olla liikluse ümbersuunamine, kuid võib olla ka muid lahendusi. Muudatuste tegemine ühes transpordisüsteemi osas on keeruline ja sellel võivad olla tagajärjed teistes transpordisüsteemi osades. Mereliikluse mõju looduskeskkonnale ja meetmeid, mis võivad olla asjakohased mereliikluse negatiivse mõju vähendamiseks, tuleb täiendavalt uurida, mistõttu mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette mereliikluse uurimisala nii Gotlandist lõunas kui ka põhjas ja idas. Tuuleenergia võib negatiivselt mõjutada ka aulide populatsiooni. Seda on arvesse võetud merekava piirkonnas tuuleenergia tervik hinnangus.

Loodus ja inimesed

Läänemere merekava piirkond sisaldab olulisi loodusväärtusi ja inimeste jaoks atraktiivset elukeskkonda. Ranniku- ja saarestiku maastikke kasutatakse sageli rekreatsiooniks, sealhulgas vabaõhueluks, ning nii rannikuvööndis kui ka meres on olulised kultuuriväärtused.

Merekava piirkonnas on suuri oluliste loodusväärtustega alasid ja mitmed neist on looduskaitsealad või Natura 2000 alad, mis on mereala ruumilise planeerimise kavas looduskasutusega. Lisaks neile on alasid, kus tegevused peavad pöörama eritähelepanu olulistele loodusväärtustele.

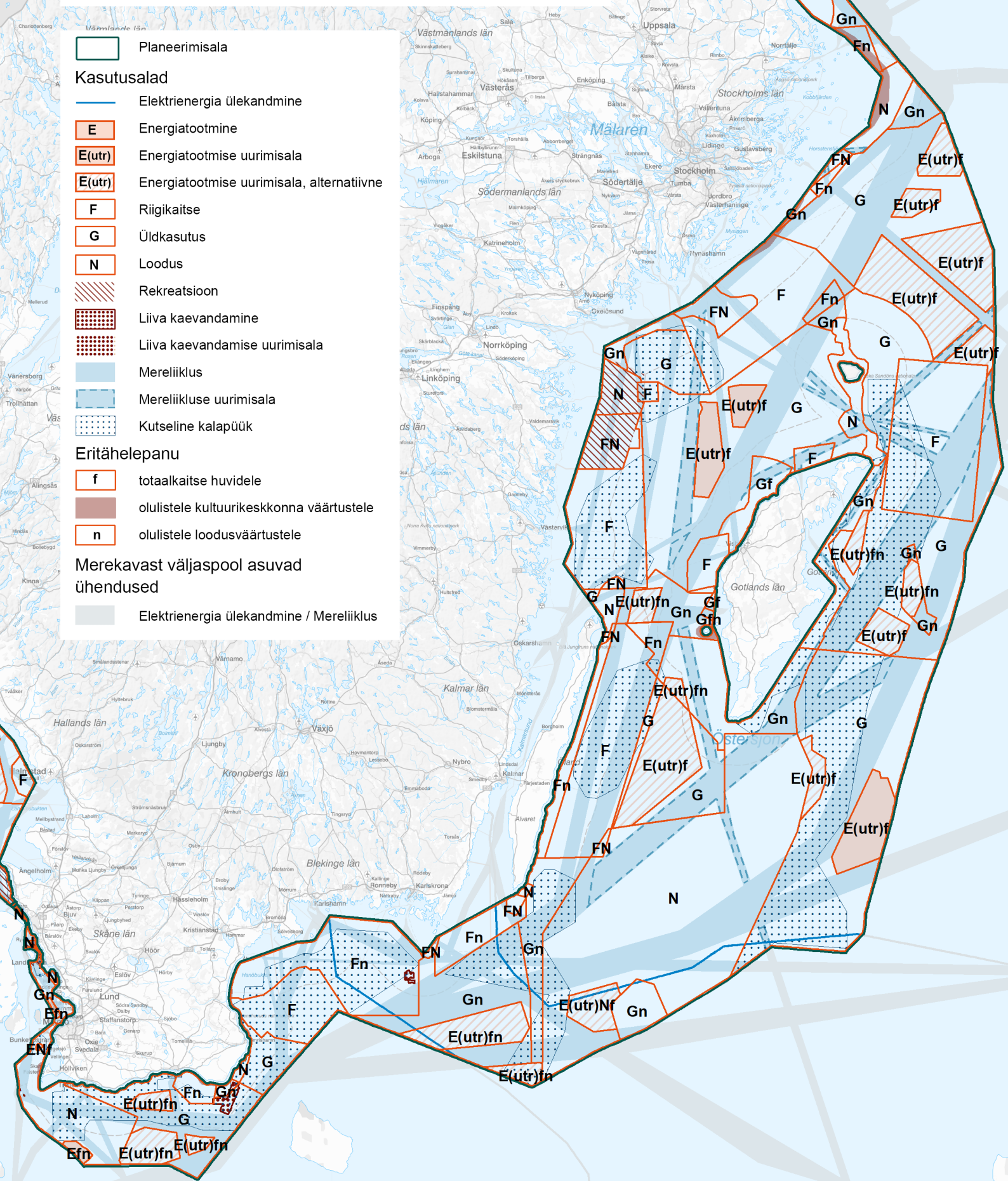
Samal ajal, kui Läänemeres on erinevate tegevuste jaoks olemas head tingimused, tuleb hea keskkonnaseisundi saavutamiseks Läänemeres keskkonda parandada. Näiteks on Läänemeres suuri alasid, kus merepõhi on hapnikupuuduse tõttu surnud.

Ettevõtlus ja mereliiklus, mis ühendavad

Läänemeri on rahvusvahelise kaubanduse jaoks väga oluline ja seetõttu ka üks kõige intensiivsema kaubavahetusega piirkondi maailmas. Paljud laevateed ühendavad riike ja aitavad kaasa eesmärgile ühendada omavahel Läänemere piirkonda inimeste- ja kaubaveo kaudu. Sellest lähtuvalt on laevateed, mis ulatuvad Rootsi naaberriikidest Rootsi majandusvööndisse, olulise tähtsusega avaliku huvi all ja need piirkonnad on ette nähtud mereliikluse kasutuseks.

Merekava piirkonnas on olemas teatud alad, kus võib olla võimalik liiva kaevandamine, ja seal esinevad head tehnilised tingimused merepõhiseks energiatootmiseks. Kutseline kalapüük toimub väga suurel alal ning pealegi muutuvad püügipiirkonnad aastast aastasse ning pika aja jooksul. Seetõttu on kutselise kalapüügi kasutusala merekava piirkonnas laialt levinud. Kalavarude olukorra areng on kalapüügivõimaluste seisukohalt otsustava tähtsusega. Näiteks Läänemere tursavarude puhul on olukord keeruline, mis avaldab negatiivset mõju kalapüügivõimalustele.

Kaart 5. Läänemere mereala ruumilise planeerimise plaanikaart

2.1. Läänemere põhjaosa ja Ahvenanrauma

Energiatootmine

Läänemere põhjaosas on head tuuleolud ja sobivad sügavused avamere tuuleturbiinide jaoks, samas kui vajadus elektrienergia järele on Mälardali piirkonna tarbimise tõttu suur. Mitmel rannikualal Norrtäljest kuni Oxelösundini on tuuleenergia vastu riikliku huvi nõue (Ö203, Ö208, Ö210–Ö211, Ö214, Ö504, Ö507). Selles merepiirkonnas olevat riikliku huvi nõuet tuuleenergia suhtes ei peeta ühilduvaks riigikaitse riikliku huvi nõudega ning seetõttu eelistatakse riigikaitse riiklikke huve. Gustaf Daléni majaka piirkonna ja majakast kagusse jääva piirkonna (Ö208, Ö211) tuuleenergia olulise tähtsusega avalikke huve ei peeta ühilduvaks riigikaitse riikliku huvi nõuetega ja looduskaitse olulise tähtsusega avalike huvidega. Piirkond asub ranniku lähedal ja on väga oluline pesitsevate, talvituvate ja puhkavate merelindude jaoks.

Gotlandist kirdes on merekavas määratud viis alternatiivset uurimisala energiatootmisele (Ö205, Ö216, Ö218, Ö219, Ö279). Nendel aladel on vähe konflikte teiste huvidega ja seal on olemas head võimalused merepõhise tuuleenergia kasutamiseks. Need piirkonnad on määratud alternatiivsetena, kuna kõigi alade kombineeritud mõju kaitsehuvidele peetakse suureks. Kõigi nende piirkondade lähitulevikus elektrivõrguga ühendamise võimalusi peetakse samuti väikeseks.

Riigikaitse

Mereala ruumilise planeerimise kava määrab kaitsekasutuse suurel osal mereala rannikust, mis tuleneb riikliku huvi nõudest riigi totaalkaitse ja mõjupiirkondade suhtes. Väddö laskeala asub Norrtälje vallas Ahvenanrauma ääres koos üle mere ulatuva mõjualaga (Ö201). Mereala ruumilise planeerimise kava määrab riigikaitse kasutusala ka Söderarmsi ja Korsö laskeala ääres olevale mõjualale vastavalt Norrtälje ja Värmdö valdades (Ö202, Ö206–Ö207). Stockholmi saarestiku lõunaosas ulatuvad Utö laskeala ja Nättarö mereväe harjutusala rannikust läbi territoriaalmere Rootsi majandusvööndisse väljaspool Värmdö, Haninge ja Nynäshamni valdu (Ö210, Ö504–Ö505). Piirkondades Ö203, Ö208, Ö210–Ö211, Ö214, Ö220, Ö504, Ö507 on totaalkaitse sõjalise riikliku huvi nõuded eelistatud võrreldes tuuleenergia kasutusala riikliku huvi nõuetega.

Kultuur

Kogu merepiirkonna rannikuala on hõlmatud riikliku huviga paljukasutatava ranniku vastu. Merekava piirkonna vahetus läheduses Norrtälje ja Värmdö valdades kehtivad kultuuripärandi säilitamise riikliku huvi nõuded. Rootsi Muinsuskaitseameti määratletud kultuuriajaloolise väärtusega tuumalad asuvad peamiselt väljaspool merekava piirkonda. Paar sellist ala ulatuvad planeeringualasse väljaspool Stockholmi saarestikku ja Norrtäljet, kus neile on mereala ruumilise planeerimise kavas ette nähtud eritähelepanu nõue olulistele kultuurikeskkonna väärtustele (Ö200, Ö202–Ö203, Ö217, Ö504, Ö507). Ohutuskaugusi olulise väärtusega tuumalade suhtes tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Loodus

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette looduskasutust kolmes Stockholmi saarestiku ümbruses asuvas piirkonnas, kus on looduskaitse seisukohalt riikliku huvi nõuded (Ö203, Ö206, Ö210). Norrtälje vallaga külgnevale alale on kavandatud ka merekaitseala (Ö203). Veidi väljaspool merekava piirkonda (Ö504) on Nämndö saarestikus kavandatud mererahvuspark.

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette, et mitmes piirkonnas pöörataks eritähelepanu suurtele loodusväärtustele. Ahvenameri (Ö200–Ö201) kujutab endast lindude toitumisalasid. Samuti on see röövlindude rändetee (Hansson, 2019). Ahvenameres on ka ainulaadseid hapnikurikkaid süvamerepiirkondi, rändlõhesid ja elujõulisi tursavarusid. Svenska Högarna looduskaitsealast põhja ja kagusse jääb neli piirkonda, kus on potentsiaalne kliimapelgupaik sinikarbile. Need on neli Läänemere kaheksast tuvastatud piirkonnast (Rootsi Mere- ja veeamet, 2017d). Kliimamuutust leevendatakse olulistele loodusväärtustele eritähelepanu pööramise kaudu (Ö200, Ö202, Ö207, Ö214). Svenska Högarna idapiirkonnal (Ö214) on samuti oluline loodusväärtus imetajate ja lindude alade ning veealuste kaljudega keskkonna näol. Kaugel merepiirkonna edelaosas on eritähelepanu pööratud olulistele loodusväärtustele, kuna seal paikneb veealuste kaljudega keskkond ning kalade kudemisala ja imetajate elupaik (Ö211). Stockholmi lõunapoolsest saarestikust läänes on olulised loodusväärtused, sealhulgas veealuste kaljude näol (Ö207, Ö507). Kopparstenarnast põhja pool on lindude elupaik (Ö505).

Mõned peamiselt rannikuvööndis paiknevad riikliku huvi nõudega looduskaitsealad ulatuvad ka merekava piirkonda. Sõltuvalt mereala ruumilise planeerimise kava üldisest ulatusest ei ole neid kavas määratud looduskasutusena, kuid riikliku huvi nõuded on rahuldatud. See kehtib näiteks Simpnäsklubbis (Ö200–Ö202) ja Hävingest lääne pool Nyköpingi vallas (Ö211).

Rekreatsioon

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette rekreatsiooni kasutusala väljaspool Östergötlandi saarestikku (Ö208, Ö211). Rekreatsiooni kasutusala suunised põhinevad riikliku huvi nõudel, mis käsitlevad välielu.

Läänemere põhjaosas asub Stockholmi saarestiku välisosa, millel on suured kultuurilised, välielulised ja looduslikud väärtused. Üle Ahvenanrauma moodustab see koos Ahvenamaa saarestiku ja Soome läänerannikuga ülemaailmselt ainulaadse madalate saarestike lõigu. Stockholmi saarestik on üks Rootsi populaarsemaid saarestikke, kus on palju looduslikke sadamaid ja jahisadamaid. Väliõhutegevused ja vabaajalaevandus on ulatuslikud. Vabaajajapaadid liiguvad sageli mööda marsruuti nii põhjas asuvasse Botnia lahte kui ka lõunas asuvasse Gryti ja Sankt Anna saarestikesse, Gotlandile ja üle Ahvenamere.

Mereala lõunapoolsete osade kõrgusel, väljaspool mereala ruumilise planeerimise kava asuv rannik on kaetud riikliku huviga aktiivse välielu jaoks. Võimalust koosseksisteerida teiste kasutusalaadega ja ohutuskaugusi tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Mereliiklus

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette mereliikluse kasutusala laevateedel nii avameres kui ka rannikul asuvate sadamate suunas (Ö200–Ö203, Ö206–Ö208, Ö210–Ö211, Ö214, Ö217, Ö504–Ö505). Laevateed on ka osa laiemast Läänemere transpordisüsteemist, millel on ühendused Soome lahe, Ahvenamaa ja Balti riikidega. Laevateede ühendamiseks Stockholmist Lätini on kavas ette nähtud mereliikluse kasutusala ida pool Rootsi majandusvööndi idapoolseimast (süva-)laevateest (Ö217). Ahvenanrauma kitsas veepiirkond kujutab endast läbipääsu Läänemere põhjaosa ja Botnia lahe vahel. Laevatee ohutuse tagamiseks on nii Rootsis kui ka Soomes olemas liikluseraldiste süsteem. Södertälje kanali kaudu läbipääs Mälareni järve Stockholmis, tee Oxelösundi sadamasse ja Stockholmi Norviki sadamasse on teised olulised merealad, mille kasutusala on mereliiklus. Plaanikaardil on näidatud tähtsamad laevateed, mitte kogu mereliikluse ruumivajadus. Seoses

laevateedega peab järgima ohutuskauget. Kaugus kohandatakse vastavalt kohalikele tingimustele pärast riskianalüüsi.

Mereliikluse uurimispiirkond

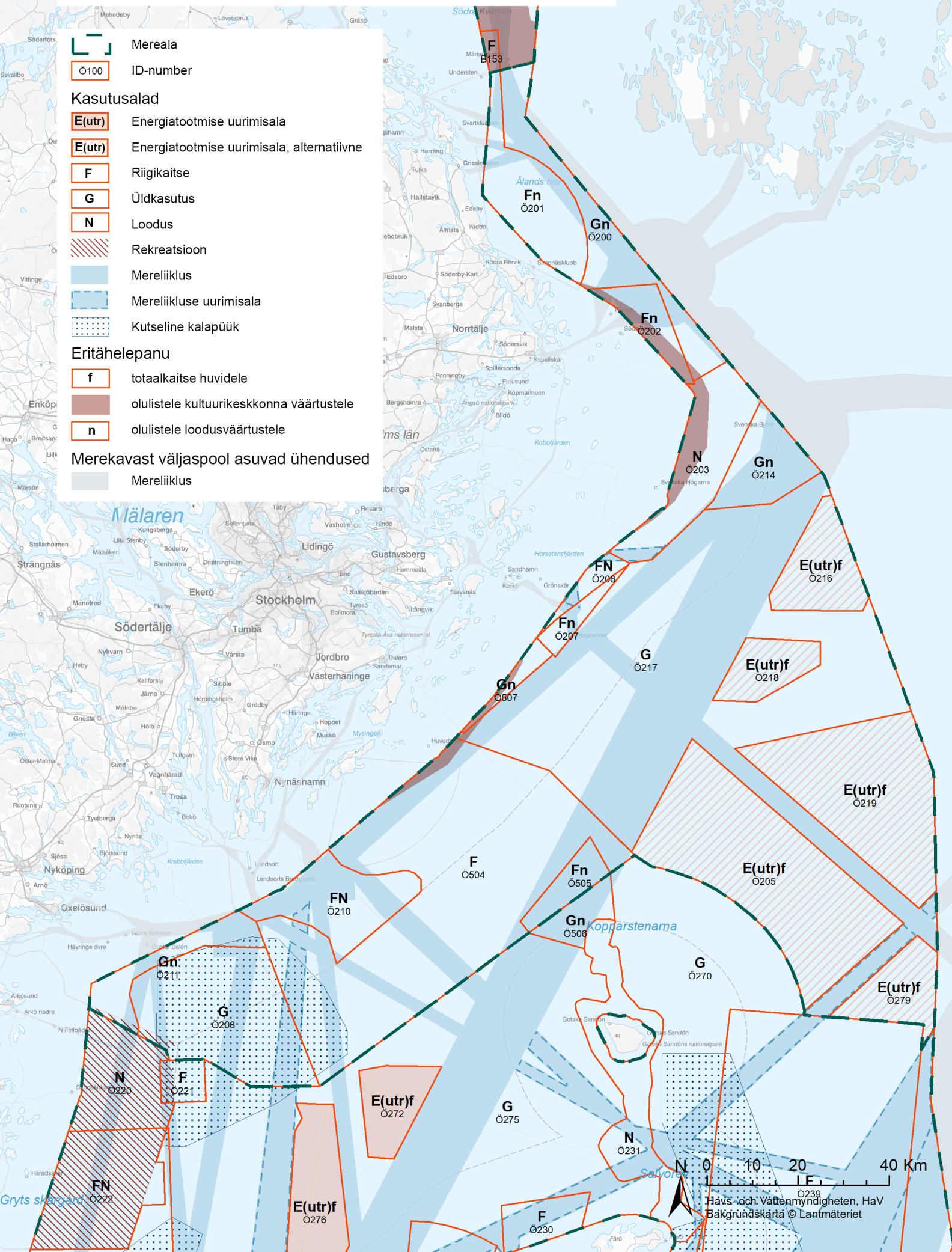
On võimalik, et Horssteni laevatee on tulevane laevatee läbi Stockholmi saarestiku Stockholmi sadamasse. Kavandatav laevatee ei asu mereala ruumilise planeerimise piirkonnas, kuid ühineb läbi kahe mereliikluse riikliku huvi nõude liiklussüsteemiga mereala ruumilise planeerimise piirkonnas (Ö206–Ö207 ja vastavalt Ö203, Ö206). Horssteni laevateed ei ole kaasatud Rootsi Transporditaristu riiklikus planeeringus 2022–2033 (Valitsus, 2021b). Seisukoha võtmine kavandatava laevatee sobivuse kohta väljaspool mereala ruumilise planeerimise kava jääb riikliku mereala ruumilise planeerimise õiguslikest volitustest väljaspoole. Mereala ruumilise planeerimise kava peab siiski arvestama, et uus laevatee Stockholmi suunas võib tulevikus osutuda asjakohaseks. Sel põhjusel on ühendused määratud mereliikluse uurimisalana.

Nynäshamnist Gdanski suunas Poolas kulgeb laevatee, kus mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette mereliikluse uurimisala (Ö208, Ö210, Ö504). Ka Gotlandi ümbruses, Läänemere keskosas ja Läänemere kaguosas määratleb mereala ruumilise planeerimise kava mereliikluse uurimisala, mida on üksikasjalikumalt kirjeldatud kahe mereala ruumilise planeerimise kava piirkonnas kui mereliikluse uurimisala.

Kutseline kalapüük

Kogu Läänemere põhjaosas Värmdö vallast lõuna poole ja väiksemas piirkonnas Ahvenanraumas toimub pelaagiline kalapüük, mis tähendab heeringa/räime ja kilu püüki avamerel. Kutseline kalapüük on määratletud piirkonna kõige lõunapoolsemas osas (Ö208, Ö211, Ö504).

Kaart 6. Läänamere põhjaosa ja Ahvenanrauma mereala plaanikaart

Läänemere põhjaosa ja Ahvenanrauma piirkonnatabel

Tabel 1 Läänemere põhjaosa ja Ahvenanrauma piirkonnatabel

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine koosseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö200	Üldkasutus Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Lindude elupaik. Suur originaalsus. Sinikarbi kliimapelgupaik. Veealuste kaljudega keskkond. Olulised kultuuriväärtused		
Ö201	Riigikaitse Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik.		
Ö202	Riigikaitse Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Lindude elupaik. Suur originaalsus. Sinikarbi kliimapelgupaik. Veealuste kaljudega keskkond. Olulised kultuuriväärtused		
Ö203	Loodus Mereliikluse uurimisala Mereliiklus	Olulised kultuuriväärtused	Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala koosseksisteerimist.
Ö205	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Totaalkaitse huvid		
Ö206	Riigikaitse Loodus Mereliiklus Mereliikluse uurimisala			
Ö207	Riigikaitse Mereliikluse uurimisala Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Suur originaalsus. Sinikarbi kliimapelgupaik. Veealuste kaljudega keskkond.		
Ö208	Üldkasutus Mereliikluse uurimisala Kutseline kalapüük Mereliiklus Rekreatsioon		Riigikaitse, looduse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Looduskaitse olulise tähtsusega avalikul huvil on eesõigus tuuleenergia olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Ei peeta

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine koosseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
				võimalikuks nende kasutusala koosseksisteerimist.
Ö210	Riigikaitse Loodus Mereliiklus Mereliikluse uurimisala		Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala koosseksisteerimist.
Ö211	Üldkasutus Kutseline kalapüük Rekreatsioon Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Lindude elupaik. Veealuste kaljudega keskkond.	Riigikaitse, looduse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Looduskaitse olulise tähtsusega avalikul huvil on eesõigus tuuleenergia olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala koosseksisteerimist.
Ö214	Üldkasutus Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Lindude elupaik. Sinikarbi kliimapelgupaik. Veealuste kaljudega keskkond.	Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala koosseksisteerimist.
Ö216	Energia tootmise uurimisala, alternatiivne	Totaalkaitse huvid		
Ö217	Üldkasutus Mereliiklus Mereliikluse uurimisala	Olulised kultuuriväärtused		
Ö218	Energia tootmise uurimisala, alternatiivne	Totaalkaitse huvid		
Ö219	Energia tootmise uurimisala, alternatiivne	Totaalkaitse huvid		
Ö279	Energia tootmise uurimisala, alternatiivne	Totaalkaitse huvid		

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine kooseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Õ504	Riigikaitse Kutseline kalapüük Mereliikluse uurimisala Mereliiklus	Olulised kultuuriväärtused	Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala kooseksisteerimist.
Õ505	Riigikaitse Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik.		
Õ507	Üldkasutus	Olulised loodusväärtused: Veealuste kaljudega keskkond. Olulised kultuuriväärtused	Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala kooseksisteerimist.

2.2. Läänemere keskosa

Energiatootmine

Läänemere keskosas on energiatootmiseks head tingimused. Mereala ruumilise planeerimise kava määratleb siin kaks uurimisala, mille kasutusala on energiatootmine (Ö272, Ö276). Nendel aladel on vähe konflikte teiste huvidega. Gotlandist loode pool asuv avamerepiirkond (Ö272) kattub väga suures osas suurema piirkonnaga, mida Rootsi kaitsejõud on analüüsinud loamenetluses. Rootsi kaitsejõud märgivad oma seisukohas projekti kohta, et nende hinnangul kahjustaks kavandatava tuulepargi rajamine märkimisväärselt riigi huve, mis puudutab totaalkaitse sõjalist osa. Seetõttu on nad tuuleenergia tootmise vastu kõnealuses piirkonnas (Ö272). Projekti kavandamisel tuleb uurida võimalusi elektrivõrguga liitumiseks, üldist mõju mereliiklusele ja riigikaitsehuvisid (Rootsi Energiaamet, 2023a). Lõuna-Nielsengrini piirkonda (Ö276) ei ole Rootsi kaitsejõudude poolt analüüsitud.

Östergötlandi saarestiku ühe teatud osa suhtes kehtivad riikliku huvi nõuded tuuleenergia tootmisele (Ö220), mida ei peeta kokkusobivaks totaalkaitse huvidega. Totaalkaitse riikliku huvi nõueteel on eesõigus tuuleenergia tootmise riikliku huvi nõuete ees.

Merepiirkonnas on neli alternatiivset uurimisala kasutusala energiatootmine (Ö213, Ö271, Ö277, Ö509). Gotlandist ida pool (Ö213, Ö271, Ö509) on vaja uurida elektrivõrguga liitumise võimalusi lähitulevikus, üldist mõju piirkonna kalapüügile ja mõju kaitsehuvidele. Ölandist põhjas (Ö277) on piirkond, mida ei ole Rootsi Energiaameti poolt 2023. aasta märtsis esitatud planeeringu alusmaterjalis ja vajab seega täiendavat uurimist. Tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avalik huvi on kahes piirkonnas (Ö213, Ö271) eelistatud kutselise kalapüügi ees. Nendes piirkondades toimub pelaagiline kalapüük, mida on väga raske ühildada tuuleparkide rajamisega. Seetõttu leitakse, et need kasutusalad ei saa koosseksisteerida.

Gotska Sandöst kirde pool on tuuleenergia tootmise jaoks oluline piirkond (Ö270). Piirkond asub keskkonnaseadustiku 4. peatüki 2. paragrahvi kohaselt riikliku huviga alal ning keskkonnaseadustiku 3. peatüki 6. paragrahvi kohaselt riikliku huviga vabaõhuala lähedal. Selleks, et säilitada piirkonna puutumatus ja segamatus, on aktiivse välielu riiklikul huvil ja välielu riiklikul huvil eesõigus tuuleparkide avaliku olulise tähtsusega üldise huvi ees.

Riigikaitse

Läänemere keskosas on mitu piirkonda, mille kasutusala on riigikaitse. Piki mandrirannikut asuvad mereõppusalad Sandsänkan (Ö221) ja Urban, mis ulatuvad läbi territoriaalmere Rootsi majandusvööndisse külgnedes Valdemarsviki, Västerviki ja Oskarshamni valdadega (Ö222–Ö224). Territoriaalvetes Visbyst lõunas kehtib riigikaitse kasutusotstarve, kuna tegemist on Tofta laskeala mõjupiirkonnaga (Ö228). Veidi rohkem põhja pool asub Fårö mereõppuste ala (Ö230). Gotlandist ja Fåröst ida pool asub mereõppuste ala Sankt Olof (Ö239). Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette, et Gotlandi lääneranniku teatud alade puhul võetakse totaalkaitse huve eriti arvesse Visby lennujaama kõrgete objektide peatumisala tõttu (Ö229, Ö278, Ö289).

Kõigi mereala energiapiirkondade (Ö213, Ö271, Ö272, Ö276, Ö277, Ö509) puhul on määratud eritählepanu totaalkaitsehuvidele.

Kultuur

Kultuuripärandi säilitamise seisukohalt riikliku huvi nõudega alad asuvad mereala ruumilise planeerimise piirkonnast väljapoole jäävatel rannikualadel ja Gotska Sandönil. Rootsi Riikliku Muinsuskaitseameti poolt kindlaks määratud kultuuriloolised väärtuskeskkonnad asuvad peamiselt väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda. Paar sellist ala ulatuvad planeerimisalasse Stora Karlsö (Ö291) ja Ölandi põhjapoolse tipu (Ö225) juures ning need on mereala ruumilise planeerimise kavas määratud kui alad, kus tuleb pöörata eritähelepanu olulistele kultuurikeskkonna väärtustele. Ohutusvahemaid väärtuskeskustesse tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda on riiklik huvi katkematu rannikuriba vastu, mis hõlmab nii Ölandi ida- ja läänekülge ning kulgeb piki rannikut Västervikist kuni Arkösundini põhjas. Gotlandi rannik väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda on hõlmatud riikliku huviga, mis puudutab rohkelt kasutatavaid rannikualasid.

Loodus

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette looduskasutust mitmes piirkonnas, eriti mandri rannikul ja Gotlandist põhja pool. Östergötlandi ja Kalmari maakondade rannikualadel kehtivad riikliku huvi nõuded looduskaitsele (Ö220, Ö222, Ö224–Ö225, Ö234). Gotska Sandöni ja Salvo madaliku ala hõlmavad Natura 2000 ja mitmed muud looduskaitsealad, nagu loodusreservaat ja merekaitseala (Helcom MPA) (Ö231). Looduskaitse seisukohalt esineb seal riikliku huvi nõudeid, mis asuvad peamiselt naaberrannikuvööndis, kuid ulatuvad ka mereala ruumilise planeerimise piirkonda, sealhulgas Västerviki vallas (Ö223). Riikliku huvi nõuded on täidetud, kuid mereala ruumilise planeeringu üldmõõtme tõttu ei ole neid mereala ruumilise planeeringu raames määratud looduskasutusena.

Östergötlandi saarestikus asuval Sandsänkani mereväe harjutusalal (Ö221) on riikliku huvi nõuded totaalkaitsele ja piirkonna lääneosas on väike osa, millel lasuvad looduskaitse riikliku huvi nõuded. Piirkond, kus riikliku huvi nõuded kattuvad, on plaanikaardi geograafilise mõõtkava suhtes väikesemõõtmeline ja seetõttu ei ole seda plaanikaardil tähistatud kasutusega FN. Kaitsetegevust tuleb teostada nii, et välditakse negatiivset mõju riiklike looduskaitsealade nõuete aluseks olevatele loodusväärtustele.

Kopparstenarnas (Ö506) pööratakse eritähelepanu olulistele loodusväärtustele lindude tõttu. Gotlandist kirde pool on eritähelepanu pööratud olulistele loodusväärtustele viie piirkonna puhul. Gotlandist ida pool (Ö296) on iseloomulikud madala keskkonnamõjuga veealuste kaljudega alad, lindude alad ja kalade kudemisalad. Fårösundist kagu pool asuv ala (Ö506) on lindude elupaik. Klinti madalik (Ö212–Ö213, Ö215) on sinikarbi potentsiaalne kliimapelgupaik. Ka Gotlandist lääne pool, Stora Karlsö ümbruses (Ö289, Ö291), on mereala ruumilise planeeringu kavas ette nähtud, et olulistele loodusväärtustele pööratakse eritähelepanu, kuna see ala on oluline lindude, näiteks lõunatirgi ja algi jaoks. Ö277 on samuti oluline lindude jaoks.

Rekreatsioon

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette rekreatsiooni kasutusala väljaspool Östergötlandi saarestikku (Ö220–Ö222). Rekreatsiooni kasutusala suunised põhinevad riikliku huvi nõuetel välielule. Välielu ja harrastusmeresõit on ulatuslikud ning väärtuslikke alasid leidub kogu rannikul alates Gryti ja Sankt Anna saarestikest kuni Ölandi põhjaosa ja Gotlandi ümbruseni.

Västerviki vallast lõuna poole jääv rannik ja Gotlandi ümbruse rannik väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda on kaetud aktiivse välielu riikliku huviga. Võimalust kooseksisteerida teiste kasutusaladega ja ohutuskaugusi tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Gotska Sandönist kirde pool on tuuleenergia tootmise jaoks oluline ala. Piirkond asub keskkonnaseadustiku 4. peatüki 2. paragrahvi kohaselt riikliku huviga alal ja keskkonnaseadustiku 3. peatüki 6. paragrahvi kohaselt riikliku huvi nõudega vabaõhuala lähedal. Gotska Sandön on Rootsis ainulaadne oma isoleeritud, üksildase asukohaga, mis pakub vaateid katkematule horisondile ning seda ilma müra- ja valgusreostusest. Selleks, et piirkonna segamatu ja puutumatu keskkond säiliks, on riiklikul huvil aktiivse välielu vastu ja riiklikul huvil välielu vastu eesõigus tuuleenergia olulise tähtsusega avaliku huvi ees.

Mereliiklus

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette mereliikluse kasutusalade mitmetel Läänemere keskosa laevateedel (Ö215, Ö220–Ö225, Ö228–Ö230, Ö234–Ö235, Ö239, Ö270, Ö275, Ö278, Ö289, Ö291, Ö506). Piki rannikut asuvad mitmed olulised sadamad. Oluline on meretransport nii mandrile, Gotlandile ja kaugemale põhja või lõunasse kui ka Rootsi ja välisriikide Läänemere-äärsetesse sadamatesse. Laevatee, mis tuleb Liivi lahest ja ühineb Gotlandist ida pool Rootsi majandusvööndis asuva süvamere laevateega, on olulise tähtsusega avalik huvi. Laevatee kasutusena on määratud mereliiklus (Ö270).

Plaanikaardil on näidatud kõige olulisemad laevateed, mitte kogu mereliikluse pindalade vajadus. Laevateede kõrval peaks olema ohutuskaugus. Ohutuskaugus kohandatakse vastavalt kohalikele tingimustele pärast riskihindamist.

Mereliikluse uurimisala

Üle Salvo madaliku, Fårö ja Gotska Sandöni vahel, on praegu kaks mereliikluse läbipääsu, mis läbivad väga olulise loodusväärtusega ala: muu hulgas leidub siin punasesse raamatusse kantud linnuliik aul. Rootsi Mere- ja veeameti (2017c) uuring näitab, et laevaliiklusest pärit operatiivsed naftalekked mõjutavad aule negatiivselt. Vajadus uurida mereliikluse mõju Salvo madaliku ümbruses ja seda, millised meetmed võiksid olla asjakohased mereliikluse negatiivse mõju vähendamiseks, on tihedalt seotud vajadusega uurida ka Gotlandist lõuna pool asuvat tihedama liiklusega Hoburgi madaliku piirkonda. Lisaks aulile uuritakse seal ka mereliikluse mõju pringlile. Pringel on punases raamatus olev liik, mida mõjutab negatiivselt mereliikluse müra. Selle üldist mõju tuleb täiendavalt uurida ja seetõttu on kavas Salvo madalikku läbivatele laevateedele määratud mereliikluse uurimisala. Mereliikluse uurimisalasse kuuluvad ka Gotlandist ida pool asuv laevatee ja laevatee Slite'sse, samuti kaks Nynäshamnist Liivi lahe ja Poola suunas kulgevat laevateed, mis võivad mõjutada Läänemere keskosas toimuvat mereliiklust. Selle kohta võib lugeda lähemalt peatükist, mis puudutab Läänemere kaguosa kasutamist.

Kutseline kalapüük

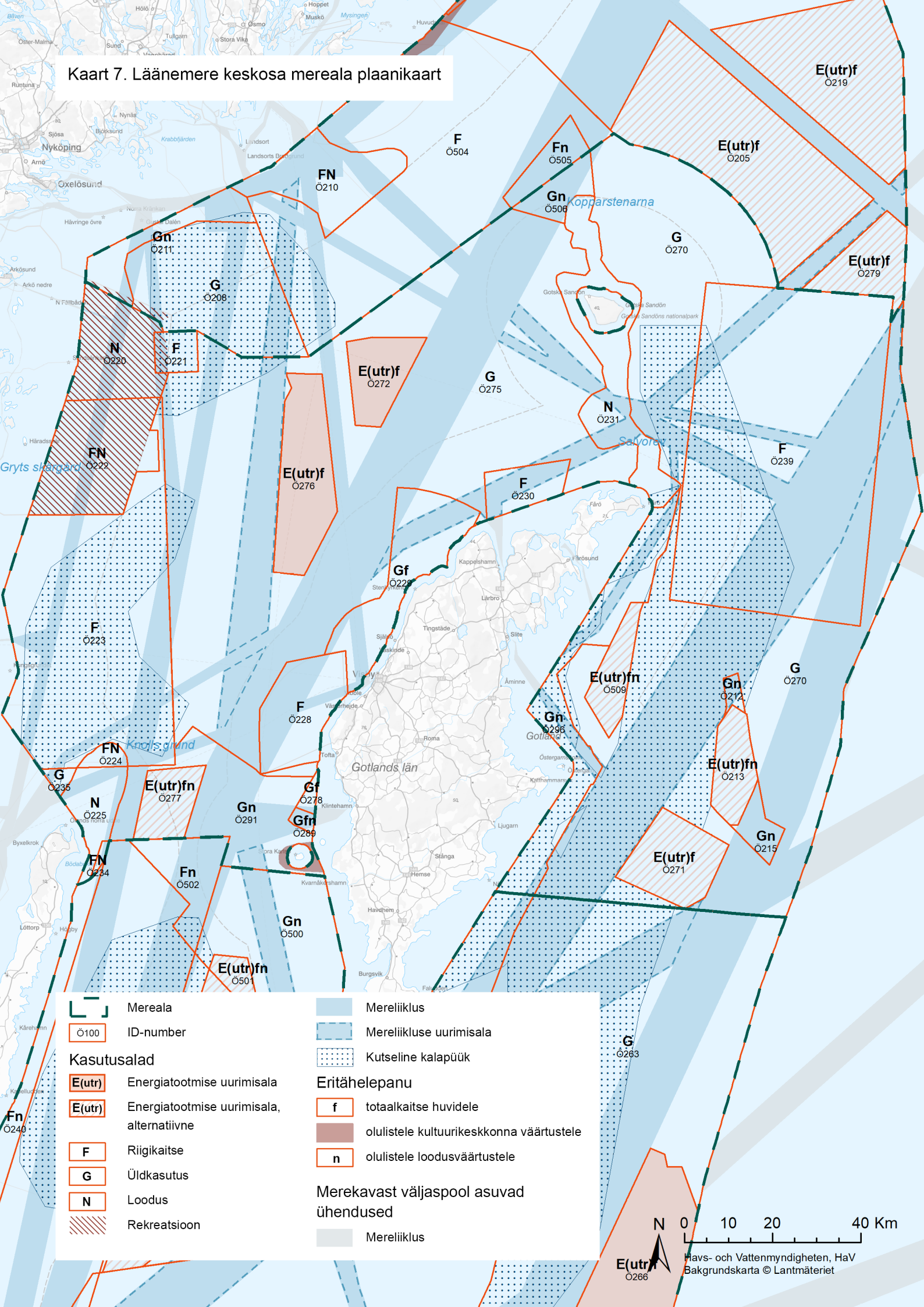
Mereala ruumilise planeerimise kavas on ette nähtud kutselise kalapüügi kasutusalade mereplaani sisemise piiri suunas (Ö221, Ö223, Ö235, Ö275) ja Gotlandist ida pool (Ö212, Ö231, Ö239, Ö270, Ö275, Ö296). Kasutusalade vastab kutselise kalapüügi riikliku huvi nõuetele. Kutseline kalapüük on Läänemere keskosas laialt levinud. Enamik Läänemere keskosas toimuvast kalapüügist on

pelaagiline heeringa, räime- ja kilupüük, mida teostatakse kogu avameres. Mõningane püük passiivsete kalapüügivahenditega toimub ranniku lähedal.

Kutselise kalapüügi riiklik huvi kattub olulise tähtsusega avaliku huviga tuuleenergia vastu kahes alternatiivses energiapiirkonnas (Ö213, Ö271), kus tuuleenergia avalikul huvil on eesõigus. Piirkonnas Ö270 on kutselise kalapüügi kasutusosal eesõigus tuuleenergia olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Nende kasutusosalade koosseksisteerimist ei peeta võimalikuks.

.

Kaart 7. Läänemere keskosa mereala plaanikaart

Mereala

ID-number

Kasutusala

Energiaootmise uurimisala

Energiaootmise uurimisala, alternatiivne

Riigikaitse

Üldkasutus

Loodus

Rekreatsioon

Mereliiklus

Mereliikluse uurimisala

Kutseline kalapüük

Eritähelepanu

totaalkaitse huvidele

oluliste kultuurikeskkonna väärtustele

oluliste loodusväärtustele

Merekavast väljaspool asuvad ühendused

Mereliiklus

N

0

10

20

40 Km

E(utr)
Ö266

Havs- och Vattenmyndigheten, HaV
Bakgrundskarta © Lantmäteriet

Läänemere keskosa piirkonnatabel

Tabel 2 Läänemere keskosa piirkonnatabel

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine kooseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö212	Üldkasutus Kutseline kalapüük Mereliikluse uurimisala	Olulised loodusväärtused: Kalade kudemisala. Lindude elupaik. Sinikarbi kliimapelgupaik.		
Ö213	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Olulised loodusväärtused: Sinikarbi kliimapelgupaik. Totaalkaitse huvid	Energiatootmise kasutusala on eesõigus kutselise kalapüügi ees.	Tuuleenergia olulise tähtsusega avalikul huvil on eesõigus kutselise kalapüügi riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist.
Ö215	Üldkasutus Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Kalade kudemisala. Lindude elupaik. Sinikarbi kliimapelgupaik.		
Ö220	Loodus Rekreatsioon Mereliiklus		Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetele on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist.
Ö221	Riigikaitse Rekreatsioon Kutseline kalapüük Mereliiklus			
Ö222	Riigikaitse Loodus Rekreatsioon Mereliiklus			
Ö223	Riigikaitse Mereliiklus Kutseline kalapüük			
Ö224	Riigikaitse Loodus Mereliiklus			
Ö225	Loodus Mereliiklus			

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine koosseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö228	Riigikaitse Mereliiklus			
Ö229	Üldkasutus Mereliiklus Mereliikluse uurimisala	Totaalkaitse huvid		
Ö230	Riigikaitse Mereliikluse uurimisala			
Ö231	Loodus Mereliikluse uurimisala Mereliiklus Kutseline kalapüük			
Ö234	Riigikaitse Loodus Mereliiklus			
Ö235	Üldkasutus Kutseline kalapüük Mereliiklus			
Ö239	Riigikaitse Mereliikluse uurimisala Kutseline kalapüük Mereliiklus		Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade koosseksisteerimist.

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine kooseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö270	Üldkasutus Mereliikluse uurimisala Kutseline kalapüük Mereliiklus		Kutselisel kalapüügil ja välielul on eesõigus energiatootmise ees.	Vastavalt keskkonnaseadustiku 4. peatüki 2. paragrahvile on Gotska Sandöni kirdeosas asuva aktiivse välielu riiklikul huvil eesõigus tuuleenergia olulise tähtsusega avalike huvide ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist. Välielu riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist. Vastavalt keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvile on Gotlandist ida poole jääva kutselise kalapüügi riikliku huvi nõuetel eesõigus energiatootmise olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist. Gotlandist ida pool asuva piirkonna aktiivse välielu riiklikul huvil on keskkonnaseadustiku 4. peatüki 2. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist.
Ö271	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Totaalkaitse huvid	Energiatootmise kasutusala on eesõigus kutselise kalapüügi ees.	Tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avalikul huvil on eesõigus kutselise kalapüügi riikliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist.
Ö272	Energiatootmise uurimisala	Totaalkaitse huvid		
Ö275	Üldkasutus Mereliiklus Kutseline kalapüük Mereliikluse uurimisala		Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist.
Ö276	Energiatootmise uurimisala	Totaalkaitse huvid		

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine koosseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö277	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Totaalkaitse huvid		
Ö278	Üldkasutus Mereliiklus	Totaalkaitse huvid		
Ö289	Üldkasutus Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik.		
Ö291	Üldkasutus Mereliikluse uurimisala Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Olulised kultuuriväärtused		
Ö296	Üldkasutus Kutseline kalapüük Mereliikluse uurimisala	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik.		
Ö506	Üldkasutus Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik.		
Ö509	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Totaalkaitse huvid		

2.3. Läänemere kaguosa

Elektri ülekandmine

Elektrienergia ülekandmiseks kasutatakse mereala läbivat NordBalt ülekandekaablit (Ö248, Ö254, Ö255, Ö258, Ö263). See liitub Nybroga Rootsis ja Klaipedaga Leedus.

Energiatootmine

Läänemere kaguosas valitsevad soodsad tingimused energiatootmiseks ja vajadus elektrienergia järele on suur Lõuna-Rootsi suure tarbimise tõttu. Paljudel avameremadalikel on nii soodsad tuuleolud kui ka sobivad sügavused avamere tuulegeneraatorite jaoks. Samal ajal on seal väga olulised loodusväärtused. Põhja-Midsjö madaliku ida- ja läänepoolseimates osades ning osas Lõuna-Midsjö madalikust kehtivad tuuleenergia riikliku huvi nõuded. Ka kahes Põhja-Midsjö madaliku piirkonnas kehtib tuuleenergia olulise tähtsusega avalik huvi. Mõlemad madalikud, välja arvatud osa Lõuna-Midsjö madalikust, kuuluvad Natura 2000 võrgustikku.

Mereala ruumilise planeeringu kava ei näe ette energiatootmist Põhja-Midsjö madalikul (Ö254). See on Natura 2000 ja Helcomi (MPA) kaitse all. Kui tuulegeneraator rajatakse Lõuna-Midsjö madaliku vahetusse lähedusse, oleks selle toataalne mõju piirkonna loodusväärtustele liiga suur.

Kårehamnis (Ö240, Ö503) kehtivad nii tuuleenergia tootmise kui ka totaalkaitse riikliku huvi nõuded. Piirkonna ühes osas on olemasolev tuuleelektrijaam. Rajatis on piiratud ulatusega ja tulenevalt mereala ruumilise planeeringu kava üldisest ulatusest ei ole energiatootmine plaanikaardil märgitud, kuid huvi tunnustatakse. Piirkonna tulevast laiendamist ei peeta mereala ruumilise planeeringu kavas kokkusobivaks totaalkaitse huvidega ja seetõttu ei tunnusta mereala ruumilise planeeringu kava riikliku huvi nõuet, mis jääb väljapoole juba olemasolevat rajatist.

Gotlandist kagus on ette nähtud energiatootmise piirkond (Ö266), kus tuuleenergia jaoks olulise tähtsusega avalikul huvil on eesõigus mereliikluse olulise tähtsusega avaliku huvi ees.

Mereala ruumilise planeeringu kavas on Lõuna-Midsjö madalikust lääne pool ette nähtud energiatootmise uurimisala (Ö255). Piirkonnas on ala, millel kehtib tuuleenergia riikliku huvi nõue. Piirkond asub Hoburgi madaliku ja Midsjö madalike (Ö254) Natura 2000 alal. Hinnanguliselt tähendab see, et keskkonnaseadustiku 4. peatüki 8. paragrahvi alusel kehtib seal eriloo taotluse kord, nn Natura 2000 menetlus. Seetõttu on ala määratud alternatiivse uurimisalana.

Kooseksisteerimist tuleb aga hinnata nn Natura 2000 hindamisega. Ka Poola kavandab tuuleenergia tootmist Lõuna-Midsjö madalikul Poola majandusvööndis, mis võib põhjustada kooskõlastamisvajaduse, et ennetada ulatuslikku keskkonnamõju. Hea kooskõlastamine võib edendada ka taristu tõhusat kasutamist.

Ölandi ja Gotlandi vahel paikneb suurem alternatiivne uurimisala energiatootmise kasutusega (Ö273, Ö501). Gotlandist kagus asub alternatiivne uurimisala (Ö261). Nendel aladel on tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avalikul huvil eesõigus kutselise kalapüügi riikliku huvi ees. Edela-Hoburg (Ö273) ja Lääne-Näsudden (Ö501) kattuvad suures osas piirkondadega, mida Rootsi kaitsejõud on loamenetluse käigus analüüsinud. Rootsi kaitsejõud väidavad oma seisukohas vastavate projektide kohta, et nende hinnangul kahjustaks vastava kavandatava tuulepargi rajamine kõnealuses piirkonnas oluliselt riiklikke huve sõjalise totaalkaitse seisukohast. Rootsi kaitsejõud ei ole

analüüsinud Ida-Hoburgi madaliku (Ö261) piirkonda. Seetõttu on need alad määratud alternatiividena. Tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avalik huvi kattub mõlemas piirkonnas kutselise kalapüügi (pelaagilise kalapüügi) riikliku huvi nõuetega. Ei peeta võimalikuks, et need kasutusalad saaksid koos eksisteerida. Alad Ö262 ja Ö273 on esitatud alternatiivsete aladena, kus tuuleenergia tootmisel on eesõigus kutselise kalapüügi ees.

Arendamisel tuleb erilist tähelepanu pöörata riigi totaalkaitse huvidele.

Riigikaitse

Ölandi ranniku lähedal asuva Hanö ja Martini mereväe harjutusala (Ö234, Ö240, Ö250, Ö252, Ö502–Ö503) puhul on ette nähtud riigikaitsealine kasutusalad (Ö234, Ö240, Ö250, Ö252, Ö502–Ö503). Mereväe harjutusala Martin ulatub rannikust läbi territoriaalmere Rootsi majandusvööndisse väljaspool Borgholmi ja Mörbylånga valdu. Hanö mereväe harjutusala põhjapoolseim osa asub territoriaalmeres Ölandist lõuna pool. Mereala ruumilise planeeringu kava sätestab, et kõikides energiapiirkondades (Ö255, Ö261, Ö266, Ö273, Ö501) pööratakse eritähelepanu totaalkaitse huvidele.

Kultuur

Ölandi rannik on hõlmatud katkematu ranniku riikliku huviga ja Gotlandi rannik on hõlmatud rohkelt kasutatava ranniku riikliku huviga. Lõuna-Ölandi põllumajandusmaastik on maailmapärandi objekt ja on samuti suures osas hõlmatud maastikukaitsega. Gotlandi ja Ölandi rannikualadel on väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda mitmeid piirkondi, mis on kaetud kultuuripärandi kaitse riikliku huviga. Rootsi Riikliku Muinsuskaitseameti määratletud kultuuriajaloolise väärtusega tuumikalad asuvad peamiselt väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda. Väiksem osa ulatub siiski Ölandi idaranniku (Ö240) planeerimisalasse ja on mereala ruumilise planeerimise kavas hõlmatud oluliste kultuurikeskkonna väärtuste eritähelepanuga. Tuumikalade ohutuskaugusi tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Loodus

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette looduskasutust suurel alal, mis ulatub Gotlandi lõunatipust Hoburgeni juures Hoburgi madaliku kaudu Põhja-Midsjö madaliku ja Lõuna-Midsjö madalikuni (Ö254) ning kahele väiksemale naaberalale (Ö250, Ö255). Nad kuuluvad Natura 2000 võrgustikku ja on väga väärtusliku loodusega. Suures osas on keskkonnamõju väike ja merekeskkonda võib pidada suhteliselt algupäraseks (Rootsi Mere- ja veeamet, 2018e). Loodusväärtused koosnevad väärtuslikust merepõhjakeskkonnast, ohustatud Läänemere pringli paljunemisaladest ja tähtsaimatest talvituspiirkondadest auli jaoks. Mõlemad liigid on Rootsi põllumajandusülikooli liigiteabekeskuse hinnangul punases nimekirjas. Samuti on seal auli ja teiste lindude toitumisalad ning kalade kudemisalad. Mereala madalikud on määratud mitmete liikide potentsiaalseteks kliimapelgupaikadeks, mis viitab sellele, et piirkonna ökoloogiline tähtsus võib tulevikus olla väga suur (Rootsi Mere- ja veeamet, 2017d). Kalmari maakonnavalitsus on teinud ettepaneku laiendada Natura 2000 ala nii, et see hõlmaks ka Ö248.

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette looduskasutust Ölandi lõunatipus (Ö252–Ö253), kus asub merekaitseala.

Mereala ruumilise planeerimise kavas on määratud, et eritähelpanu pööratakse olulistele loodusväärtustele mitmel rannikualal ja looduskaitsealade lähialadele, kus on samuti olulised loodusväärtused (Ö240, Ö248, Ö258, Ö500–Ö502).

Rekreatsioon

Läänemere kaguosa välielu ja väikelaevandus on ulatuslikud. Gotlandi ja Ölandi ümbruse rannikualadel on mitmeid alasid, mis on kaetud riikliku huviga vabaõhuala nõuetega väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda. Gotlandi ümbruse rannikuala on kaetud aktiivse välielu riikliku huviga. Võimalust koosseksisteerida teiste kasutusalaadega ja ohutuskaugusi tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Mereliiklus

Mereliikluse kasutusala on määratud mereala mitmele laevateele (Ö240, Ö250, Ö254, Ö258, Ö263, Ö266, Ö293, Ö502–Ö503). Läänemere kaguosas, kus toimub ulatuslik liiklus nii välis- kui ka Rootsi sadamatesse, on mereliiklus oluline. Gotlandist lääne pool toimub peamiselt liiklus Rootsi sihtkohtadega, samas kui Gotlandist lõuna- ja idasuunas domineerib rahvusvaheline liiklus Soome lahte ja Baltimaadesse (Rootsi Mere- ja veeamet, 2017b). Kaks laevateed, mis ulatuvad Balti riikide sadamatest (Ventspils ja Klaipeda) ja ühinevad Gotlandist kagus Rootsi majandusvööndis asuva süvamere marsruudiga, kujutavad endast olulist avalikku huvi. Marsruudid on määratud mereliikluse kasutusega (Ö254, Ö263). Plaanikaardil on näidatud kõige olulisemad laevateed, mitte kogu mereliikluse ruumivajadus. Laevateede kõrval peaks valitsema ohutuskaugus. Ohutuskaugus kohandatakse vastavalt kohalikele tingimustele pärast riskianalüüsi.

Mereliikluse uurimisala

Mereala ruumilise planeerimise kavas on määratletud mereliikluse uurimisala marsruudil Poola Gdanskist Rootsi Nynäshamni. Merekavas on määratud ka Põhja-Midsjö madaliku ja Hoburgi madaliku vaheline mereliikluse uurimisala. Seal läbib laevaliiklus praegu madalat ala, mis on väga olulise loodusväärtusega punases nimekirjas olevate pringli ja auli jaoks ja mis on samuti hõlmatud Natura 2000 võrgustikuga. Uuringud näitavad, et auli populatsioonile avaldavad negatiivset mõju laevadest pärinevad operatiivsed naftalekked ja et pringleid häirib laevateedelt lähtuv müra (Rootsi Mere- ja veeamet, 2016b, 2018a). Looduskaitse seisukohalt on põhjust uurida mereliikluse mõju looduskeskkonnale ja seda, millised meetmed võiksid olla asjakohased mereliikluse negatiivse mõju vähendamiseks.

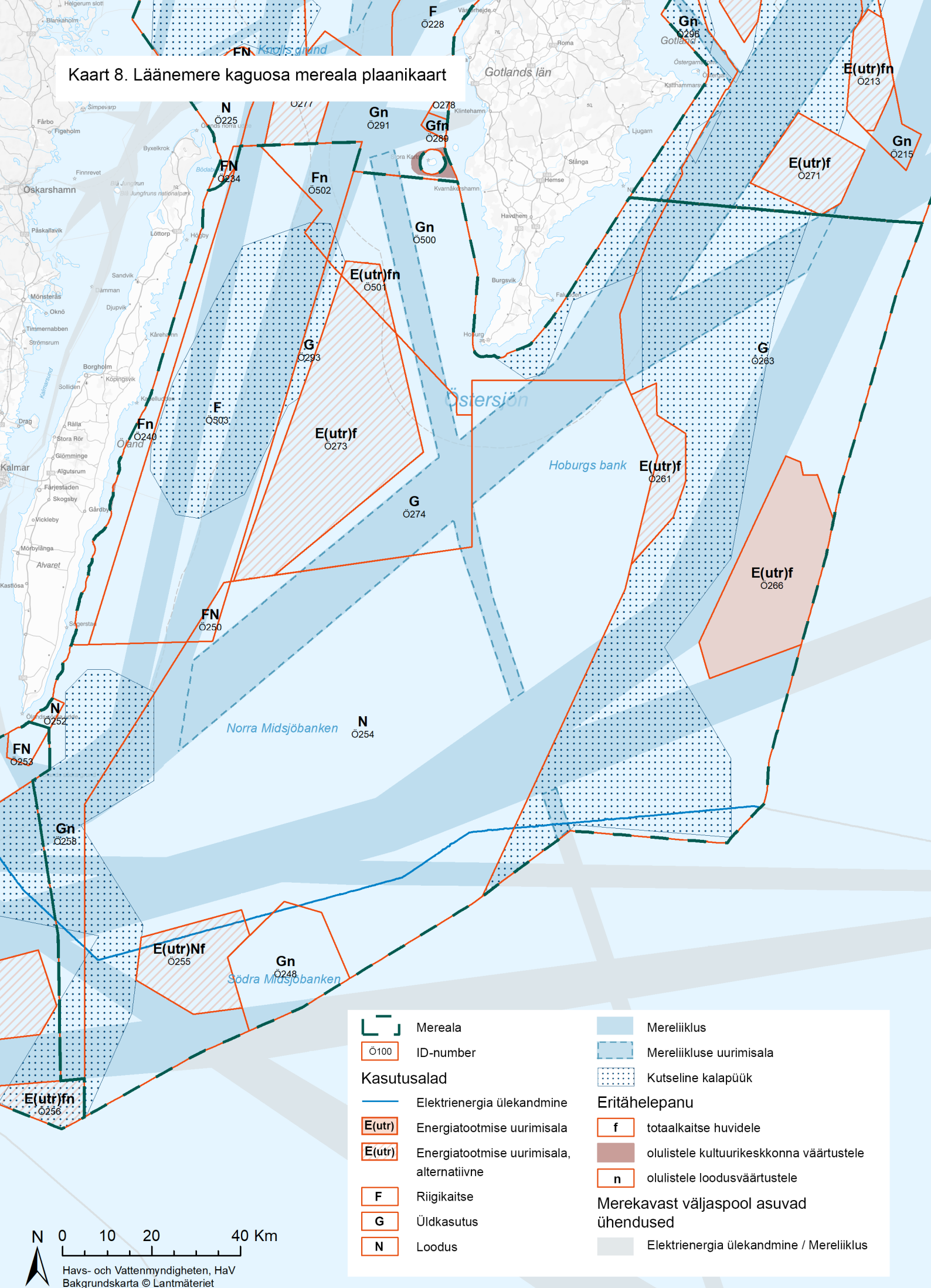
Mitmed Läänemere kagu- ja keskosa piirkonnad on otseselt või kaudselt mõjutatud eespool kirjeldatud probleemidest. Võimalikud meetmed võivad mõjutada liiklusvooge läbi süvaveemarsruudi, mis paikneb Hoburgi madaliku – Põhja-Midsjö madaliku marsruudist lõuna pool ja Lõuna-Midsjö madalikust põhja pool, samuti Gotlandist lääne- ja idasuunal olevatel marsruutidel ning meie naaberriikide marsruutidel.

Enne lõpliku seisukoha võtmist laevateede suhtes tuleb probleemi uurida. Uurimine peab hõlmama mereliikluse ja eri liiki meetmete keskkonnamõju analüüsi, samuti sotsiaal-majanduslike tagajärgede analüüsi transpordile ja mereliiklussektorile siseriiklikult ja rahvusvaheliselt ning muude meetmetest tulenevate tagajärgede analüüsi. Enamik mereliiklust puudutavaid muudatusi nõuab rahvusvahelisi otsuseid, näiteks marsruutide muutmist, ning vajavad seetõttu rahvusvahelist toetust ja vastavust rahvusvahelisele õigusele, sealhulgas mereõigusele.

Kutseline kalapüük

Kutselise kalapüügi kasutus on määratud mitmes suures piirkonnas (Ö254, Ö258, Ö263, Ö293, Ö500, Ö502–Ö503). Kutseline kalapüük on Läänemere kaguosas laialt levinud, kuid harva toimub see avameremadalikel. Tursapüük on toimunud enamasti mereala edelaosas, kusjuures avamerel püütakse traaliga ja rannikule lähemal toimib passiivne püük. Heeringa/räime ja kilu pelaagiline püük toimub suures osas merest, kuid mitte madalikel. Ölandi ranniku lähedal püütakse osaliselt passiivsete püügivahenditega. Piirkondades Ö261 ja Ö273 toimub ka pelaagiline kalapüük, mis on riikliku huvi nõudega. Need alad on esitatud kui energiatootmise alternatiivsed uurimisalad, kus tuuleenergia tootmisel on eesõigus kutselise kalapüügi ees.

Kaart 8. Läänemere kaguosa mereala plaanikaart

Läänemere kaguosa piirkonnatabel

Tabel 3 Läänemere kaguosa piirkonnatabel

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine kooseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö240	Riigikaitse Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Lindude elupaik. Veealuste kaljudega keskkond. Eriti madal keskkonnamõju. Olulised kultuuri väärtused	Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala kooseksisteerimist. Piirkonna osas on olemasolev tuuleelektrijaam. Piirkonna tulevast laiendamist ei peeta kokkusobivaks totaalkaitse huvidega.
Ö248	Üldkasutus Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Lindude elupaik. Sinikarbi kliimapelgupaik. Veealuste kaljudega keskkond. Planeeritud ala kaitse.		
Ö250	Riigikaitse Loodus Mereliiklus			
Ö252	Loodus			
Ö254	Loodus Mereliiklus Mereliikluse uurimisala Elektrienergia ülekandmine Kutseline kalapüük		Looduse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Natura 2000-I on keskkonnaseadustiku 3. ja 4. peatüki kohaselt eesõigus tuuleenergia riiklike huvide ja olulise tähtsusega avalike huvide nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala kooseksisteerimist.
Ö255	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne Loodus	Totaalkaitse huvid	Energiatootmise kohandamine loodusväärtustega	Tegevus või meede, mis võib oluliselt mõjutada keskkonnaseadustiku 7. peatüki 28. paragrahvi alusel kaitstavat ala, st Natura 2000, nõuab alati eriloo menetlust
Ö258	Üldkasutus Mereliiklus Kutseline kalapüük	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Kalade kudemispiirkond.		

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine koosseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö261	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Totaalkaitse huvid	Energiatootmise kasutusala on eesõigus kutselise kalapüügi ees.	Tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avalikul huvil on eesõigus kutselise kalapüügi riikliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala koosseksisteerimist.
Ö263	Üldkasutus Kutseline kalapüük Mereliiklus Mereliikluse uurimisala			
Ö266	Energiatootmise uurimisala	Totaalkaitse huvid		
Ö273	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Totaalkaitse huvid	Energiatootmise kasutusala on eesõigus kutselise kalapüügi ees.	Tuuleenergia tootmise olulise tähtsusega avalikul huvil on eesõigus kutselise kalapüügi riikliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala koosseksisteerimist.
Ö274	Üldkasutus Mereliikluse uurimisala			
Ö293	Üldkasutus Kutseline kalapüük Mereliiklus			
Ö500	Üldkasutus Mereliikluse uurimisala Kutseline kalapüük Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik.		
Ö501	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Totaalkaitse huvid		
Ö502	Riigikaitse Kutseline kalapüük Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik.		
Ö503	Riigikaitse Mereliiklus Kutseline kalapüük		Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala koosseksisteerimist. Piirkonna osas on olemasolev

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine koosseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
				tuuleelektrijaam. Piirkonna tulevast laiendamist ei peeta kokkusobivaks totaalkaitse huvidega.

2.4. Läänemere lõunaosa

Elektrienergia ülekandmine

Kasutusala elektrienergia ülekandmine tähendab kaht ülekandekaabli kasutamist, mis ühendavad Rootsit välisriikidega. Rootsi ja Leedu vahel kulgeb NordBalt kaabel, mis ühendab omavahel Nybro Rootsis ja Klaipeda Leedus (Ö247, Ö259). SwePolLink on teine ülekandekaabel merepiirkonnas ja see ühendab omavahel Karlshamni Rootsis ja Slupskit Poolas (Ö259, Ö269, Ö508).

Energiatootmine

Läänemere lõunaosas valitsevad soodsad tingimused energiatootmiseks ja vajadus on suur, sest Lõuna-Rootsi elektritarbimine on suur. Avamere madalikel ja rannikul on nii soodsad tuuleolud kui ka sobivad sügavused avamere tuuleturbiinide jaoks. Ranniku lähedal Kristianstadi ja Sölvesborgi valdades on kaks tuuleenergia tootmise riikliku huvi nõuet. Põhja-Hanö lahe piirkonnas (Ö508) on eelmise tuuleenergiaprojekti luba aegunud. Selles piirkonnas on ka totaalkaitse riikliku huvi nõuded. Mereala ruumilise planeerimise kavas on riigikaitse huvidel eesõigus.

Merepiirkonna põhjaosas on veel üks riikliku huvi nõudega piirkond tuuleenergia tootmiseks. Samuti on selles piirkonnas riikliku huvi nõuded totaalkaitseks. Valitsus on lükanud tagasi taotluse tuuleenergia tootmisüksuse rajamiseks selles piirkonnas, viidates sellele, et riigikaitse riikliku huvi nõuetel on eesõigus tuuleenergia tootmise riikliku huvi nõuete ees. Mereala ruumilise planeerimise kavas on ülimuslikud riigikaitsehuvid (Ö508).

Merepiirkonnas valitsevad tuuleenergia tootmiseks head tingimused, kus tuule kiirus on suur ja avamere madalikud sobiva sügavusega. Merekavas on määratud kaks alternatiivset uurimisala, kus kasutusala on energiatootmine (Ö256, Ö269). Üks neist aladest, avamere piirkond Lõuna-Öland (Ö256), kattub kutselise kalapüügi kasutusega. Leitakse, et need kasutusala võivad koos eksisteerida. Kõnealused alad on määratletud alternatiivsete aladena, kuna kaitseväge huvidel on selles piirkonnas suured pindalaga seotud nõuded, mis võivad raskendada koosseksisteerimist. Mõlemas piirkonnas tuleb pöörata eritähelepanu totaalkaitse huvidele (Ö256, Ö269).

Riigikaitse

Suures osas merepiirkonnast (Ö247, Ö253, Ö260, Ö264, Ö508) on kasutusala määratud riigikaitse (Ö247, Ö253, Ö260, Ö264, Ö508). Karlskrona sõjasadam on üks Rootsi suurimaid ja tähtsamaid mereväebaase. Ravlunda ja Rinkaby laskealad on Simrishamni, Kristianstadi ja Sölvesborgi valdade lähedal meres paiknevad mõjupiirkonnad. Hanö mereväe harjutusala asub territoriaalmeres ja Rootsi majandusvööndis Hanö lahes ja Ölandist lõuna pool.

Utklippanis (Ö260) on ette nähtud riigikaitse, looduse, rekreatsiooni ja mereliikluse koosseksisteerimine. Piirkonna põhjaosas on totaalkaitse riikliku huvi nõuded. Piirkonnas on ka riikliku huvi nõudega looduskaitseala ja merekaitseala.

Kaitsetegevus peaks toimuma viisil, mis väldib negatiivset mõju merekaitseala aluseks olevatele loodusväärtustele.

Piirkondade Ö256 ja Ö269 puhul on sätestatud, et eritähelepanu tuleb pöörata totaalkaitse huvidele.

Kultuur

Kogu rannikuala on kaetud rohkelt kasutatava rannikuala riikliku huviga. Kultuuripärandi säilitamiseks riikliku huvi nõudega alad asuvad piki rannikut väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda. Kultuuriloolise väärtuskeskused, mille on määratlenud Rootsi Riiklik Muinsuskaitseamet, asuvad peamiselt väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda, kuid väiksemad osad ulatuvad Hanö lahes (Ö264, Ö267, Ö508) planeeringualasse ja on seal olulise kultuurikeskkonna väärtuse tõttu eritähelepanu all. Ohutuskaugusi väärtuskeskustesse tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Hanö lahe planeeringualal ja teistes kohtades Skåne ja Blekinge rannikul on merepõhjas säilinud kiviaegseid maastikke. Havängis Verkeån'i jõe suudmest väljaspool on merearheoloogid dokumenteerinud ja uurinud kiviaegsete säilmetega ala. Jätkuvas mereala ruumilise planeerimise protsessis võivad täiendavad andmed saada aluseks tulevastele suunistele kultuuri kasutusalale piirkonnas.

Loodus

Mereala ruumilise planeerimise kava määratleb mitmes kohas Läänemere lõunaosas looduskasutuse. Utklippan (Ö260) on merekaitseala, sel lasuvad looduskaitsealade riikliku huvi nõuded ja see on ka olemasolev Helcomi MPA ala. Kiviksbredani kohta Kristianstadi lähedal (Ö508) on Skåne maakonnavalitsus Rootsi Keskkonnakaitseameti kaudu esitanud ettepaneku lisada see ala Natura 2000 võrgustiku Läänemere piirkonda. Ala planeerimisel peetakse silmas selliste liikide nagu pringli, hallhülge ja randalhülge ning elupaigatüüpide nagu leetseljakute ja veealuste kaljade kaitse vajadust. Küsimus on praegu Rootsi riigikantseleis ettevalmistamisel. Simrishamni vallast lõuna pool (Ö268) kulgeb olulise loodusväärtusega rannikulõik, mis on hõlmatud riikliku looduskaitsealuse huvi nõudega.

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette looduskasutust Ölandi lõunatipus (Ö252–Ö253), kus asub merekaitseala. Ökosüsteemiteenuste edendamiseks ja tagamiseks on seetõttu mitme piirkonna puhul nähtud ette eritähelepanu olulise loodusväärtusega aladele. Väljaspool Karlskronat (Ö247) tuleb eritähelepanu pöörata veealuste kaljadega keskkonnale ja imetajate elualadele ning kaugemal avameres kalade kudemis- ja imetajate aladele (Ö256, Ö259, Ö269), millel on eriti suur keskkonnamõju. Hanö lahes, kaasa arvatud Rootsi kaitsejõudude mereväe harjutusalal (Ö508) elavad muu hulgas Läänemere pringlid, kes kujutavad endist väga ohustatud populatsiooni ning on kantud punasesse nimekirja. Samas piirkonnas on kavas määratud eritähelepanu olulise loodusväärtusega kudemisaladele, imetajate ja lindude elupaikadele ning kolme liigi – sinikarbi, põisadru ja heeringa – kliimapelgupaikadele. Hanö lahe loodenurgas on täiendavad alad, mis võivad olla kliimapelgupaigad nende kolmele liigile (Rootsi Mere- ja veeamet, 2017d).

Rekreatsioon

Kasutusala rekreatsioon ehk puhkemajanduslik kasutus on määratud väljaspool Karlskronat (Ö260), kus on esitatud välielu riikliku huvi nõuded. Vabaõhuelu, mis hõlmab ka väikelaevandust, on Läänemere lõunaosas olulise tähtsusega. Piki rannikut, väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda, on mitmeid alasid, mis on kaetud välielu riikliku huvi nõuetega. Hanö lahe lääneosas asuv rannik on kaetud aktiivse välielu riikliku huviga. Piki rannikut väljaspool Simrishamni kehtib aktiivse välielu riiklik huvi, mis piirneb planeeringualaga. Kooseksisteerimise võimalust teiste kasutusaladega ja ohutuskaugusi tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Liiva kaevandamine

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette liiva kaevandamise kasutuse Utklippani läheduses (Ö508). Piirkond asub regioonis, kus toimub ulatuslik ehitustegevus ja kus kohalikul omavalitsusel on huvi ranna toetamise kui kliimaga kohanemise meetme vastu. Samuti on seal olulisi loodusväärtusi, millele tuleb pöörata eritähelepanu, mis seab suured nõudmised koosseksisteerimisele. Piirkond on oluline tursa elupaik ja liiva kaevandamine tulevikus peab arvestama tursa kudemisperioodiga, et vältida negatiivset mõju.

Mereliiklus

Piirkonda läbivatele laevateedele on määratud kasutusala mereliiklus (Ö247, Ö253, Ö259–Ö260, Ö264, Ö267, Ö508). Läänemere kõige tihedama liiklusega laevatee kulgeb läbi Läänemere lõunaosa liikluse eraldamisskeemide süsteemi piki Rootsi lõunarannikut Sundist või Taani ja Saksamaa vahelisest Gedserist Bornholmi väina kaudu Lõuna-Ölandi suunas. Siit algab ka sügav kanal mõnede Läänemerd ida suunas läbivate laevade jaoks. Mereliiklus suundub osaliselt rannikule, kuid peamiselt edasi nii Rootsi kui ka välisriikide sadamatesse.

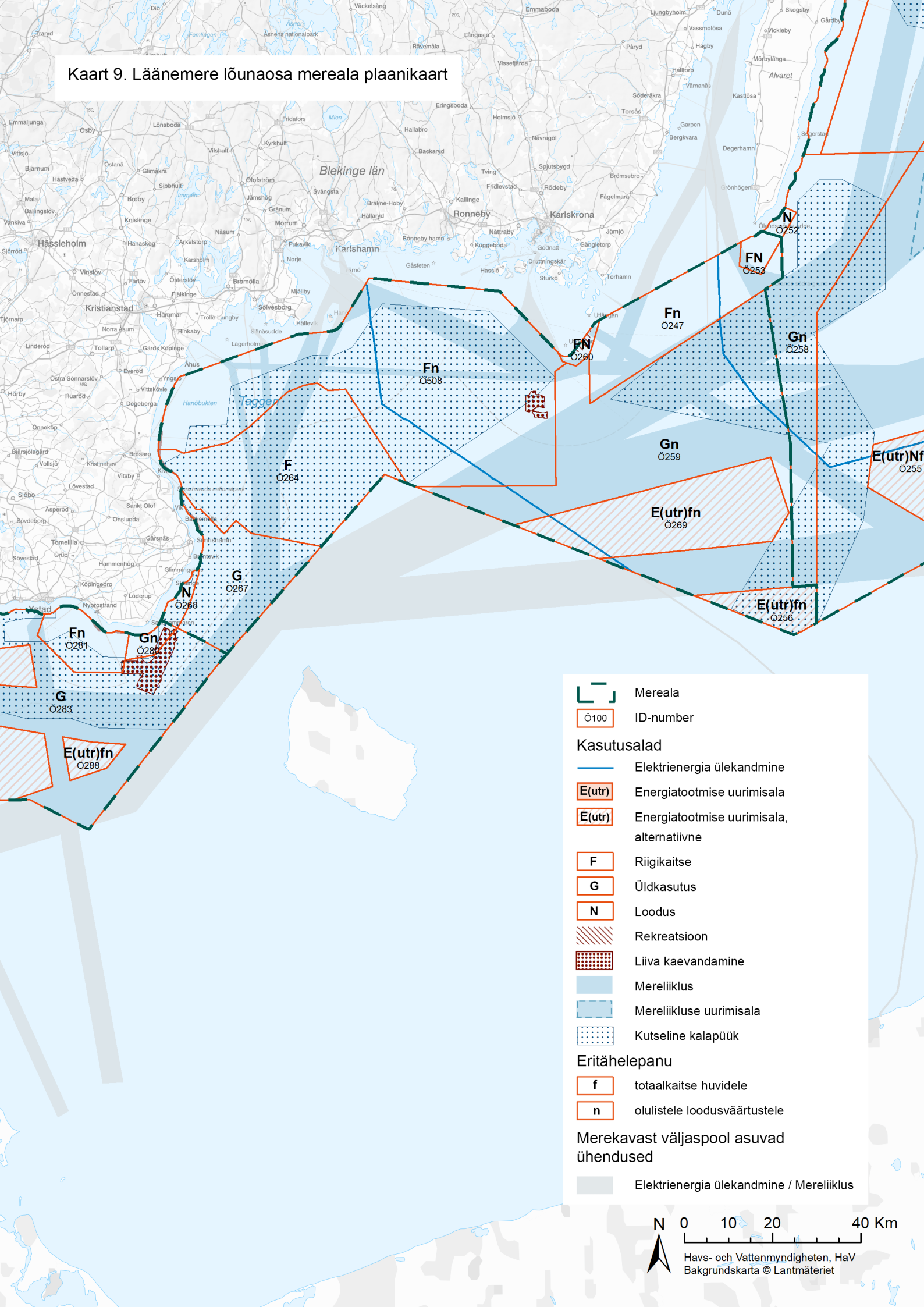
Plaanikaardil on näidatud kõige olulisemad laevateed, mitte mereliikluse kogu ruumivajadus. Laevateede kõrval peaks olema olemas ohutuskaukus. Ohutuskaukus kohandatakse vastavalt kohalikele tingimustele pärast riskianalüüsi.

Kutseline kalapüük

Enamikus piirkondades on kasutusalaks määratud kutseline kalapüük, sest kutseline kalapüük on Läänemere lõunaosas laialt levinud (Ö256–Ö257, Ö259, Ö264, Ö267–Ö268, Ö508). See kasutusala vastab kutselise kalapüügi riikliku huvi nõuetele. Kutselist tursapüüki on teostatud peamiselt traalidega avamerel, kuid ka passiivsete püügivahenditega lähemal rannikule. Heeringa ja kilu kutseline pelaagiline püük toimub avamerel. Muu kalapüük passiivsete püügivahenditega toimub erineval määral rannikul ja Hanö lahes. Selles piirkonnas kalastavad ka teiste ELi riikide kalurid.

.

Kaart 9. Läänemere lõunaosa mereala plaanikaart

Mereala

Ö100 ID-number

Kasutusala

- Elektrienergia ülekandmine
- E(utr)** Energiatootmise uurimisala
- E(utr)** Energiatootmise uurimisala, alternatiivne
- F** Riigikaitse
- G** Üldkasutus
- N** Loodus
- Rekreatsioon
- Liiva kaevandamine
- Mereliiklus
- Mereliikluse uurimisala
- Kutseline kalapüük

Eritähelepanu

- f** totaalkaitse huvidele
- n** olulistele loodusväärtustele

Merekavast väljaspool asuvad ühendused

- Elektrienergia ülekandmine / Mereliiklus

Läänemere lõunaosa piirkonnatabel

Tabel 4 Läänemere lõunaosa piirkonnatabel

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine koosseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö247	Riigikaitse Elektrienergia ülekandmine Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Veealuste kaljudega keskkond.		
Ö253	Riigikaitse Loodus Mereliiklus			
Ö256	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne Kutseline kalapüük	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Totaalkaitse huvid		
Ö259	Üldkasutus Kutseline kalapüük Mereliiklus Elektrienergia ülekandmine	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Eriti suur keskkonnamõju.		
Ö260	Riigikaitse Loodus Mereliiklus Rekreatsioon			
Ö264	Riigikaitse Mereliiklus Kutseline kalapüük	Olulised kultuuriväärtused		
Ö267	Üldkasutus Mereliiklus Kutseline kalapüük	Olulised kultuuriväärtused		
Ö268	Loodus Kutseline kalapüük			
Ö269	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Olulised loodusväärtused: Kalade kudemisala. Imetajate elupaik. Eriti suur keskkonnamõju. Totaalkaitse huvid		

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine kooseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Õ508	Riigikaitse Kutseline kalapüük Mereliiklus Elektrienergia ülekandmine Liiva kaevandamine	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Kalade kudemisala. Lindude elupaik. Sinikarbi kliimapelgupaik. Heeringa kliimapelgupaik. Põisadru kliimapelgupaik. Olulised kultuuriväärtused.	Riigikaitse kasutusala on eesõigus energiatootmise ees.	Totaalkaitse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusala kooseksisteerimist.

2.5. Läänemere edelaosa ja Sund

Elektrienergia ülekandmine

Elektrienergia ülekandmise kasutusala on Sundi põhjaosas (Ö294) ja see tähendab sisuliselt Sundi kaableid, kaks 400 kV kaabliühendust Kristinelundi (Rootsi) ja Skibstrupgårdi (Taani) vahel.

Energiatootmine

Merepiirkonnas on head tingimused tuuleenergia tootmiseks ja vajadus selle järele on suur tänu Lõuna-Rootsi suurele elektritarbimisele. Rannikul ja avamerel on soodsad tuuleolud ja head sügavustingimused merepõhja kinnitatud tuulegeneraatorite jaoks. Lillgrund (Ö287) on Rootsi suurim olemasolev avamere tuulepark. Juhul, kui Lillgrundi tuuleparki muudetakse, tuleks arvesse võtta Kopenhaageni Kastrupi lennujaama lähenemisala. Kriegeri madalikul (rootsi k. *Kriegers flak*) (Ö285) valitsevad head tingimused avamere tuuleenergia tootmiseks. Seal paikneb tuuleenergia tootmisprojekt, millele on juba antud luba, kus enamik projektialast on kaetud tuuleenergia tootmise riikliku huvi nõudega. Väike osa projektialast kattub Natura 2000 alaga.

Tuuleenergia tootmise riikliku huvi nõue Skurupi valla läheduses (Ö282) on esitatud mereala ruumilise planeerimise kavas alternatiivina, sest tuuleenergia tootmine selles piirkonnas mõjutab riigikaitse ja kutselise kalapüügi riiklikke huve. Kahes piirkonnas Skånest lõuna pool kehtib energiatootmise olulise tähtsusega riiklik huvi (Ö286, Ö288). Tingimused tuuleenergia tootmiseks on soodsad ja kumulatiivset keskkonnamõju peetakse kokkuvõttes väikeseks. Totaalkaitse huvide tõttu on see ala määratletud alternatiivina.

Malmö ja Kävlinge vallas (Ö298) peetakse energiatootmise võimalusi headeks. Mõju loodusele ja mereliiklusele vajab täiendavat uurimist.

Riigikaitse

Mereala ruumilise planeerimise kava näeb ette riigikaitse kasutust meres asuva Kabusa laskeala mõjuala jaoks Ystadi vallas (Ö281). Väike osa Falsterbonäsetis asuva totaalkaitseala riikliku huvi nõudest, mis on määratletud kui muu mõjuala, ulatub mereala ruumilise planeerimise alale (Ö284). Mereala ruumilise planeerimise kava üldise ulatuse tõttu ei ole riigikaitsehuvi plaanikaardil näidatud. Totaalkaitse riikliku huvi nõue on täidetud, sest kaitsehuvi ja mereala ruumilise planeerimise kavas määratud kasutusaladel peetakse võimalikuks koos eksisteerida.

Energiatootmisaladel pööratakse eritähelepanu totaalkaitsehuvidele (Ö285, Ö282, Ö286, Ö287, Ö288, Ö298).

Kultuur

Kogu rannikuala on hõlmatud rohkelt eksploateeritud rannikuala riikliku huviga. Kogu rannikualal väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda asuvad mitmed kultuuripärandi riikliku huvi nõudega alad. Ystadist ida pool kehtivad riikliku huvi nõuded (Ö280, Ö281). Väike osa kultuuripärandi säilitamise riikliku huvi nõudest Falsterbonäsetis siseneb mereala ruumilise planeerimise kavaga hõlmatud piirkonda (Ö284). Mereala ruumilise planeerimise kava üldmõõtmel tõttu ei ole see huvi plaanikaardil näidatud. Kultuuripärandi säilitamise riikliku huvi nõue on täidetud, sest sel huvil ja

mereala ruumilise planeerimise kavas määratud kasutusaladel peetakse võimalikuks koos eksisteerida. Riikliku huvi nõuded on esitatud ka Veni ida- ja põhjarannikul (Ö292, Ö299) ning Helsingborgist põhja pool asuval rannikul (Ö294).

Kultuuriajaloolised väärtuskeskused, mis Rootsi Riiklik Muinsuskaitseamet on tuvastanud, asuvad väljaspool mereala ruumilise planeerimise ala, mistõttu plaanikaardil ei ole need alad määratud kui alad, kus pööratakse eritähelepanu olulistele kultuurikeskkonna väärtustele. Ohutuskaugusi väärtuskeskustesse tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Loodus

Mereala ruumilise planeerimise kava määratleb mitmel alal kasutusala loodus. Piirkonna puhul, mis ulatub Trelleborgi valla idaosas asuvast avamerest Falsterbo poolsaare (rootsi k. *Falsterbonäset*) kaudu Sundi kõige lõunapoolsemasse ossa, põhineb kasutamine kahel Natura 2000 alal ja looduse riikliku huvi nõudel (Ö284). Piirkonna idaosas hõlmab Edela-Skåne Natura 2000 avamereala, mis asutati 2016. aastal pringlite kaitseks. Piirkonna loodeosad on hõlmatud riikliku huvi nõudega looduskaitsealaga ja suur osa Natura 2000 alaga Falsterbo poolsaar/Falsterbo-Foteviken, mis on kaitstud nii linnudirektiivi kui ka liikide ja elupaikade direktiivi alusel. Piirkonnas asub ka merekaitseala, Måkläppen–Limhamnströskeln, mis ühiselt sisaldab suuri ja ainulaadseid linnuväärtusi ning mille geoloogiline pinnavorm on selline, et seal on liivarände piirkond, millele Rootsis ei ole vasteid. Olemasolev tuulepark Lillgrund (Ö287) asub looduskasutuse riikliku huvi nõudega alal ja seal sätestab mereala ruumilise planeerimise kava kasutusalad energiatootmine ja loodus koosseksisteerimise.

Venist põhja pool Sundis (Ö292) paiknev ala hõlmab Natura 2000 ala, mis on kaitseb pringleid ja olulisi pika meriheina kasvu alasid, Knähakeni kohaliku valla looduskaitseala ning kutselise kalapüügi kudemisalasid, millel kehtib riikliku huvi nõue. Lundåkra laht (Ö290) hõlmab kutselise kalapüügi riikliku huvi nõudeid kudemisaladele, ja Lundåkra lahe looduskaitseala. Helsingborgi lähedal asub Grollegrundi merekaitseala (Ö294). See on ka oluline läbilennuala röövlindudele (Hansson, 2019).

Mereala ruumilise planeerimise kavas pööratakse eritähelepanu olulistele loodusväärtustele Sundis (Ö298, Ö299), kus ökosüsteemiteenuste säilitamiseks ja arendamiseks on olemas ühtsed suured väärtused. Neid tugevdavad imetajate, lindude, väärtusliku põhjakeskkonna ja kalade kudemisalade olemasolu. Samaaegselt, kui loodusväärtused on olulised, on inimtegevuse mõju suur. Uus merekaitseala Flädierev asub rannikualal väljaspool Bjärredi ja kattub mereala ruumilise planeerimise piirkonnaga (Ö299). Looduskaitseala kattuv osa on liiga väike, et seda plaanikaardil kujutada, kuid see mõjutab väikest ala planeeringu sisepiiril.

Ystadist ida pool kulgeb oluliste loodusväärtustega rannikuala, mis on määratud kui ala, kus pööratakse eritähelepanu olulistele loodusväärtustele (Ö280–Ö281). Seal paiknevad väärtuslikud kalade kudemiseks mõeldud veealused kaljud ning oluline lindude ja imetajate ala.

Rekreatsioon

Mereala ruumilise planeerimise kava määratleb rekreatsiooni kasutusala Veni ümbruses (Ö292, Ö299), kus on riikliku huvi nõuded välielu veetmiseks. Väärtuslikud rannikumaastikud levivad Skåne lääne- ja lõunaosas. Sundis toimub ulatuslik harrastuskalapüük ja kalandusturism. Vabaõhuelu ja harrastuslaevandus on olulised terves merepiirkonnas. Väljaspool mereala ruumilise planeerimise piirkonda, peamiselt Skåne lõuna- ja läänerrannikul, asuvad mitmed riikliku huvi nõudega alad, mis

pakuvad vaba aja veetmise võimalusi. Võimalust kooseksisteerida teiste kasutusaladega ja ohutuskaugusi tuleb hinnata kohalikus perspektiivis.

Liiva kaevandamine

Ystadist lõuna pool (Ö280, Ö281, Ö283) oli olemas liiva kaevandamise luba, mis kehtis kuni 2021. aastani. Liiva kasutatakse ranna toetamiseks ja kaevandamine on toimunud aastatel 2011, 2014, 2017 ja 2020 (Ystadi omavalitsus, 2023). Teostatud järelevalve näitab, et kaevandamisest tulenevate jälgede likvideerimine toimub piirkonna geoloogiliste protsesside kaudu (Rootsi geoloogiliste uuringute keskus, 2018b).

Liiva kaevandamise uurimisala

Väljaspool Falsterbot (Ö284) on liiva kaevandamise uurimisala. Liiva kaevandamise sobivust on hinnatud uurimisala teatud osade puhul ja see on esitatud aruandes "Mereliiva ja -kruusa kaevandamise tingimused Rootsis" (rootsi k. *Förutsättningar för utvinning av marin sand och grus i Sverige*) (Rootsi geoloogiliste uuringute keskus, 2017). Kavandatav liiva kaevandamise ala Falsterbos langeb kokku Natura 2000 ala Edela-Skåne avamerepiirkonna kõige läänepoolsemate osadega. Natura 2000 ala on loodud selleks, et tugevdada Taani väinade ja Läänemere pringli populatsioonide kaitset. Pringli suure geograafilise liikuvuse tõttu on Natura 2000 ala suhteliselt suur. Mereala ruumilise planeerimise kava üldhinnang on, et kooseksisteerimine liiva kaevandamisega võib olla võimalik, kuna kaevandamine toimub Natura 2000 ala välisservas. Pringli hooajalised muutused ning see, et liiva kaevandamise keskkonnamõju avaldub eeldatavasti piiratud alal piiratud aja jooksul, tugevdavad looduskasutuse ja liiva kaevandamise kooseksisteerimise võimalikkust. Liiva kaevandamine tuleb kohandada Natura 2000 kaitsega. Tegevus või meede, mis võib oluliselt mõjutada keskkonnaseadustiku 4. peatüki 8. paragrahvi alusel kaitstavat ala, st Natura 2000, nõuab alati erilist menetlust.

Liiva kaevandamise uurimisala asub majandusvööndis. Sellest alast idas asub Natura 2000 ala Falsterbo poolsaar-Foteviken, mis on samuti merekaitseala ja osa looduskaitse riikliku huvi nõudest. Sellel alal, mis asub territoriaalmeres ja väljaspool liiva kaevandamise uurimisala, on liiva kaevandamine tunnistatud tegevuseks, millega kaasneb kahjulikkuse risk (Skåne maakonnavalitsus, 2005). Aruandes "Mereliiva ja -kruusa kaevandamise tingimused Rootsis" (rootsi k. *Förutsättningar för utvinning av marin sand och grus i Sverige*) (Rootsi geoloogiliste uuringute keskus, 2017) on hinnatud, et liiva kaevandamine võib olla võimalik majandusvööndis väljaspool Natura 2000 piirkonda Falsterbo poolsaar-Foteviken. Majandusvööndis on ökoloogiliselt väärtuslikke kohti, kus esineb põhjataimestikku ja sinikarbipanku ning kus leidub jääajajärgset liiva ja kruusa. Hinnatakse, et nendest aladest lääne ja edela pool võib liiva kaevandamine võimalik olla.

Falsterbo liiva kaevandamise ala asub piirkonnas, kus on laevaliikluse jaoks ette nähtud eraldusala. Leitakse, et huvidel on võimalik koos eksisteerida. Liiva kaevandamisega hinnanguliselt kaasnevat liiklust peetakse väikeseks (Rootsi geoloogiliste uuringute keskus, 2017, 2018b). Olemasolevate laevaliikluse mahtude tõttu on liiva kaevandamisest lähtuv täiendav müramõju tühine.

Mõlema liiva kaevandamise piirkonna puhul on võimalik mõju kutselisele kalapüügile, mida Falsterbos tugevdab ka Taani poolt Sundis toimuva liiva kaevandamise kumulatiivne keskkonnamõju. Mõju peetakse võimalikuks piirata, kui kasutatakse leebid kaevandamisemeetodeid ja kui kaevandamine on kavandatud väljaspool kalade kudemisperioodi (Rootsi geoloogiliste uuringute keskus, 2017).

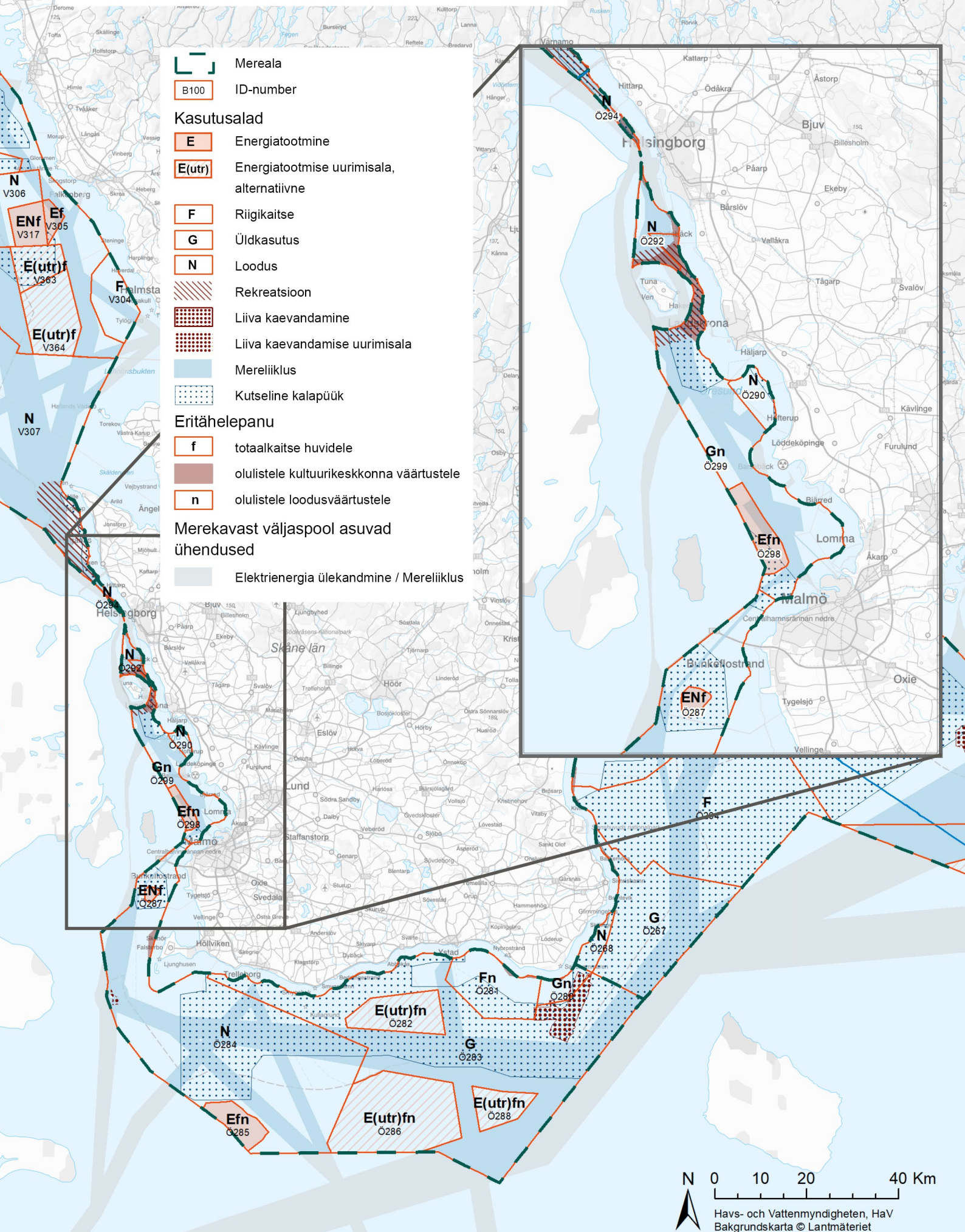
Mereliiklus

Mereala läbivatel laevateedel on määratud mereliikluse kasutusala (Ö281, Ö283–Ö284, Ö292, Ö294, Ö298–Ö299). Läänemere kõige tihedamini kasutatav laevatee kulgeb läbi Läänemere edelaosa liikluse eraldusskeemide süsteemis piki Rootsi lõunarannikut Sundist Falsterbo kaudu Vellinge vallas või Gedserist Taani ja Saksamaa vahel läbi Bornholmi väina. Mereliiklus jätkub nii Rootsi kui ka välismaiste sadamate suunas. Sund on üks väheseid suurte laevade läbipääse Läänemerele. Plaanikaardil on näidatud kõige olulisemad laevateed, mitte kogu mereliikluse ruumivajadus. Laevateede kõrval peaks olema ohutuskaugus. Ohutuskaugus kohandatakse vastavalt kohalikele tingimustele pärast riskianalüüsi.

Kutseline kalapüük

Kutseline kalapüük on laialt levinud ja seetõttu on mereala ruumilise planeerimise kavas määratud kutselise kalapüügi kasutusala suures osas merepiirkonnast (Ö280–Ö281, Ö283–Ö284, Ö290, Ö294, Ö298–Ö299). Kasutamine vastab kutselise kalapüügi riikliku huvi nõudele. Tursa kutseline püük toimub peamiselt traalimisega avamerel, kuid ka passiivsete püügivahenditega rannikule lähemal. Heeringa ja kilu kutseline pelaagiline püük toimub kogu avameres. Muu kalapüük passiivsete püügivahenditega toimub erineval määral piki rannikut. Sundis ei ole põhjatraalimine lubatud, vaid kutseline kalapüük, sealhulgas tursa püük, toimub passiivsete püügivahenditega.

Kaart 10. Läänemere edelaosa ja Sundi mereala plaanikaart

Läänemere edelaosa ja Sundi piirkonnatabel

Tabel 5 Läänemere edelaosa ja Sundi piirkonnatabel

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine kooseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö280	Üldkasutus Liiva kaevandamine Kutseline kalapüük	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Veealuste kaljudega keskkond.		
Ö281	Riigikaitse Liiva kaevandamine Kutseline kalapüük Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Veealuste kaljudega keskkond. Olulised kultuuriväärtused		
Ö282	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Olulised loodusväärtused Totaalkaitse huvid	Energiatootmise kasutusala on eesõigus kutselise kalapüügi ees.	Tuuleenergia riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus kutselise kalapüügi riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist.
Ö283	Üldkasutus Kutseline kalapüük Mereliiklus Liiva kaevandamine		Kutselisel kalapüügil ja mereliiklusel on eesõigus energiatootmise ees.	Kutselise kalapüügi riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia riikliku huvi nõuete ja olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist. Mereliikluse riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus tuuleenergia olulise tähtsusega avaliku huvi ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist.
Ö284	Loodus Kutseline kalapüük Liiva kaevandamise uurimisala Mereliiklus	Olulised kultuuriväärtused	Liiva kaevandamist kohandatakse loodusega, näiteks kaevandamise aja ja asukoha osas.	Tegevus või meede, mis võib oluliselt mõjutada keskkonnaseadustiku 7. peatüki 28. paragrahvi alusel kaitstavat ala, st Natura 2000, nõuab alati eriloo menetlust.
Ö285	Energiatootmine	Olulised loodusväärtused: Imetajate elupaik. Lindude elupaik. Veealuste kaljudega keskkond. Totaalkaitse huvid	Energiatootmist kohandatakse loodusega ja riigikaitsega.	Tegevus või meede, mis võib oluliselt mõjutada keskkonnaseadustiku 7. peatüki 28. paragrahvi alusel kaitstavat ala, st Natura 2000, nõuab alati eriloo menetlust.
Ö286	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Totaalkaitse huvid	Energiatootmist kohandatakse riigikaitsega.	Kasutusala energiatootmine tuleb kohandada riigikaitse huvi ga.

Piirkond	Kasutusala	Eritähelepanu	Eesõigusega kasutusala või eriline kohandamine kooseksisteerimiseks	Eesõigusega kasutusala põhjendus
Ö287	Energiatootmine Loodus	Totaalkaitse huvid	Energiatootmise kasutusala on eesõigus kutselise kalapüügi ees.	Tuuleenergia riikliku huvi nõuetel on keskkonnaseadustiku 3. peatüki 10. paragrahvi kohaselt eesõigus kutselise kalapüügi riikliku huvi nõuete ees. Ei peeta võimalikuks nende kasutusalaade kooseksisteerimist. Piirkonnas asub tuulepark. Kutselise kalapüügi vajadused rahuldatakse lähedal asuvas piirkonnas.
Ö288	Energiatootmise uurimisala, alternatiivne	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Totaalkaitse huvid	Energiatootmist kohandatakse riigikaitsega.	Kasutusala energiatootmine tuleb kohandada riigikaitse huviga.
Ö290	Loodus Kutseline kalapüük			
Ö292	Loodus Rekreatsioon Mereliiklus	Olulised kultuuriväärtused		
Ö294	Loodus Rekreatsioon Mereliiklus Kutseline kalapüük Elektri ülekandmine	Olulised kultuuriväärtused		
Ö298	Energiatootmine Kutseline kalapüük Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Totaalkaitse huvid	Energiatootmise olulise tähtsusega avalik huvi, selle kohandamine mereliikluse ja kutselise kalapüügiga	Tuuleparkide olulise tähtsusega avalikku huvi peetakse kohandatavaks, et oleks võimalik kooseksisteerida mereliikluse ja kutselise kalapüügiga.
Ö299	Üldkasutus Kutseline kalapüük Rekreatsioon Mereliiklus	Olulised loodusväärtused: Lindude elupaik. Olulised kultuuriväärtused		